Ἀριθ. 3. ΚΕΡΚΥΡΑ 1 ΜΑΓΙΟΥ 1924. Χρονιὰ Δ'.

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δ. Γ. Καμπούρογλου — Γιὰ νὰ μὴ λησμονηθῇ ὁ Γ. Α. Πολίτης.
J. Moreas — *Στροφές. Μετάφρ. Ν. Λευθεριώτη.*
Κ. Θεοτόκη — Σοννέτο (Ἀνέκδοτο.)
Θ. Νικολούδη — Χρέος. (Πεζὸ ποίημα.)
Κ. Παλαμᾶ. Μετρικὰ Γυμνάσματα.
Ἀγλ. Παπᾶ — Εἰκόνα.
Σίμου Μενάρδου — Ὄρνιθες. Ἀριστοφάνους.
Sully Prudhomme. — *Κακοθαμένη— Μετάφρ. Εἰρ. Α. Δεντρινοῦ.*
Εἰρ. Α. Δεντρινοῦ—Ἡ Τυχερή. (Διήγημα.)
Ι. Γρυπάρη — Ἀπὸ τὶς «Ἱκέτιδες» τοῦ Αἰσχύλου τὸ τρίτο ἐπεισόδιο.
Γρ. Ξενόπουλου — Τὸ ἀσκημόπαπο. (Διήγημα.)
Θεοδ. Βελλιανίτη. — Παλποὶ στίχοι.
Ν. Λευθεριώτη. — Ὕμνος στὴ νύχτα.
Κατίνας Παπᾶ. — Πάνω στὸ χαλασμό. — (Διήγημα.)
Σπύρου Καμπλλέρη. — Μὲ τὶς πρῶτες μέρες τοῦ χειμόπωρου. — (Ποίημα.)

ΚΕΡΚΥΡΑ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ Ξ. Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΛΗΣΜΟΝΗΘΗ

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΟΛΙΤΗΣ

Εἶχεν ἀρχίσῃ ν' ἀσθμαίνῃ ὁ Σιδηρόδρομος τῆς Ἀττικῆς κοντὰ στὸ Ἡράκλειον· κ' ἐγώ, τραβηγμένος σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ βαγονιοῦ, μόνος, μεταξὺ ὁλωσδιόλου ἀγνώστων μου συνταξιδιωτῶν — ἔτσι ἔτυχε — καὶ ἄκεφος, ἀναθεμάτιζα μέσα μου τοὺς κοινωνικοὺς νόμους ποῦ μὲ ὑποχρέωναν, στὰ καλὰ τοῦ καθουμένου, νὰ ξεκινήσω γιὰ τὴν Κηφισιὰ καὶ ν' ἀνταποδώσω κάποιαν ἐπίσκεψι.

Ἦτον τρίτης θέσεως στοιβαγμένο βαγόνι· μὰ ὅλα ἦσαν στοιβαγμένα καὶ οἱ ἄνθρωποι ὅλων τῶν θέσεων ἀνακατωμένοι, χάρις στὴν ἐξαιρετικὴ ἀνοιξιάτικη λιακάδα τῆς Κυριακῆς αὐτῆς.

Στὴ σειρά μου ἦσαν πεντέξη νέοι, σιωπηλοὶ κι' αὐτοὶ καὶ στενοχωρημένοι.

Ἔξαφνα ἕνας ἀπὸ δαύτους σκύβει καὶ τραβᾷ κάτω ἀπ' τὰ πόδια του μιὰ μαύρη σακκοῦλα. Καὶ μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴ σακκοῦλα βγάζει ἕνα μαντολίνο.

Τράν . . . . . νί . . . . νι . . . . νι . . . . νι . . . . νί.

Τὸ μαντολίνο ἦτον κουρντισμένο.

Ἀκούω τότες ἕνα γλυκύτατο προανάκρουσμα καὶ μιὰ ἀγγελικὴ κυριολεκτικῶς φωνὴ τοῦ ἴδιου, ἐνῶ μετὰ τὴς πρῶτες πατοῦτες τοῦ τραγουδιοῦ:

Τώρα πλέον δὲν ἀνθίζει

στὴ συλλαβήν: ἀνθί, μπῆκαν καὶ οἱ ἄλλοι στὸ τραγοῦδι.

Καὶ ἄρχισαν οἱ δύο μπάσοι νἀνεβοκατεβαίνουν τὰ διατονικὰ

σκαλοπάτια καὶ οἱ δύο σεκόντοι νὰ τρέχουν πίσω ἀπ' τὸν πρίμο.

Μὰ ποῦ νὰ τὸν φτάσουν!

Ἅμα ἄκουσα καὶ τοὺς στίχους:

καὶ τ' ὡραῖο τσαντσαμίνι
ἔχασε τὴν εὐωδιὰ

ἐβεβαιώθηκα ὅτι ἔπεσα σὲ συντροφιὰ Ζακυθινή.

Ἡ πρώτη στροφὴ ἐτέλειωνε. Ὁλόκληρο τὸ βαγόνι εἶχε ζωντανέψῃ κἐγὼ μαζί. Τοὺς ἐχειροκρότησα. Μ' εὐχαρίστησαν μὲ τὴ γνωστὴν Ἑπτανησιακὴν εὐγένεια.

Τὴν ὥρα ὅμως ποῦ ἑτοιμάζοντο νἀρχίσουν τὴν δεύτερη στροφή, ὁ πλαϊνός μου καὶ λαϊκώτερος ἀπ' τοὺς ἄλλους, μοῦ λέει:

— Ἐδῶ ποῦ βρεθήκαμε, δὲν μᾶς δυναμώνεις λίγο τὸ σεκόντο;

— Γιατὶ ὄχι.

Καὶ ἔτσι τραγουδῶντας φθάσαμε στὴν Κηφισιὰ ὅπου καὶ χαιρετιστήκαμε διαχυτικώτατα.

Ἰδιαιτέρως συνεχάρηκα τὸν ἀριστοτέχνην τοῦ μαντολίνου καὶ τοῦ τραγουδιοῦ.

Αὐτὸς δὲ κοκκινισμένος ἀπὸ εὐγενέστατη συγκίνησι μοῦ εἶπε εὐχαριστῶντας με:

— Γεώργιος Πολίτης τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος.

*
* *

Πέρασαν χρόνια πολλὰ χωρὶς νὰ τὸν ξαναϊδῶ. Δὲν εἶχεν ὅμως σβύσῃ ἀπὸ μέσα μου ἡ ἐντύπωσις τοῦ γλυκοῦ, λεπτοῦ, μικρόσωμου, ἀδικημένου κἄπως σωματικῶς, καὶ ὠχρόξανθου νέου, μὲ δυὸ φωτεινότατα μάτια.

Μιὰ μέρα τὸν εἶδα ἔξαφνα στὸ παραθυράκι τῶν ἐπιταγῶν.

— Μοῦ δανείζετε, παρακαλῶ, μιὰ πέννα;

— Καὶ πέννα καὶ στουπόχαρτο.

Μοῦ ἀπαντᾶ καὶ μοῦ τὰ δίνει προθύμως.

Τὸν ἐκύτταξα καλά.

— Δὲν εἶσθε ὁ Κύριος....

— Πολίτης. Ὅλος κι' ὅλος.

— Μὲ ἐνθυμεῖστε;

— Μὰ δά, γιατὶ σᾶς ἔδωκα καὶ στουπόχαρτο;!...

— Σᾶς βεβαιώνω πῶς αὐτὲς τὴς μέρες σᾶς εἶχα στὸ νοῦ μου γιὰ νὰ σᾶς ἐρωτήσω κἄτι. Ψάχνοντας δηλαδὴ σὲ μιὰ ἐφημερίδα τῆς Σύρου γιὰ κἄτι, εἶδα καὶ μιὰ μετάφραση τοῦ Ντάντε ἀπὸ κἄποιον Γεώργιον Πολίτην.

— Ἐγὼ εἶμαι αὐτός.

— !....

*
* *

Ἡ σημείωση ποῦ τοῦ ζήτησα τότες γιὰ τὴν φιλολογική του ἐργασία καὶ τὴν ὁποίαν ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες μοῦ ἔστειλε μαζὶ μὲ ἕνα γράμμα του, δημοσιεύεται πάρα κάτω.

*
* *

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ γράψω κἄτι γι' αὐτὸν ἔμαθα, ὅτι εἶναι πολὺ ἄρρωστος, ὅτι ἀποσύρθηκε πιὰ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὅτι μένει στὴ Ζάκυνθο, τὴν πατρίδα του.

Τοῦ ἔγραψα ζητῶντας μερικὲς βιογραφικές του πληροφορίες. Καὶ αὐτὸς μοῦ ἀπάντησε μὲ ἕνα του γραμματάκι ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται καταφάνερη ἡ κατάστασί του.

Κατώρθωσα νὰ τὸ διαβάσω.

Ἀθῆναι 20 Δεκεμβρίου 1920.

Ἀξιότιμε φίλε.

Μεγάλην χαρὰν ἠσθάνθην, λαβὼν τὸ γράμμα σας καὶ εἶπον ἰδοὺ φίλος καλὸς καὶ εἰλικρινής. Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς καὶ σᾶς εὔχομαι ὑγείαν καὶ ἔτη πολλά.

Σᾶς προσκυνῶ
Γεώργιος Α. Πολίτης.

Ἀπελπισθεὶς τότε διὰ βιογραφικές του πληροφορίες, κατέφυγα εἰς τὸ Λεξικὸ τοῦ Ζώη.

Εὐτυχῶς γράφει αὐτά:

«Πολίτου οἰκογένεια ἐν Ζακύνθῳ (ἐμφανιζομένη ἀπὸ τοῦ 1675)..... Γεώργιος Πολίτης, γεννηθεὶς ἐν Ζακύνθῳ τῇ 14 Νοεμβρίου 1864 ἐκ πατρὸς Ἀν-

τωνίου ῥιζοσπάστου, πολλὰ ὑποστάντος χάριν τῆς Ἑνώσεως καὶ μητρὸς Ἰωάννας Μαρίνου. Παιδιόθεν καλλίφωνος ἔψαλλεν εἰς ναούς. Ἀποθανόντος τοῦ πατρός του [1885] ἀνεχώρησεν εἰς Σύρον παρὰ τῷ θείῳ του καθηγητῇ Μαρίνῳ, καὶ ἐπεδόθη εἰς σπουδάς. Μετέφρασε τὴν Κόλαση τοῦ Δάντου, ἐξέδωκε Ἡμερολόγιον [1889], σατυρικὸν ποίημα «ἡ πάντοτε δεσποινὶς» καὶ πολλὰ ἄλλα ποιήματα εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ καὶ δὴ ἐν τοῖς «Ἀνατολῇ», «Αἰγαίῳ» καὶ «Χρόνῳ». Ἐξελέγη ἀντιπρόσωπος Κυκλάδων τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Συλλόγου.

* *
*

Καὶ τώρα, βλέποντας τὸ πρῶτο γράμμα του καὶ τὰς σημειώσεις του μὲ χέρι γραμμένα σταθερώτατο καὶ ταχυγραφικὸ καὶ τὸ τελευταῖο του γράμμα μὲ χέρι τρεμουλιάρικο καὶ ἀσθενικὸ ἀφίνω τὴν πέννα μου μουρμουρίζοντας ὄχι μὲ λίγη συγκίνησι:

«τώρα πλέον δὲν ἀνθίζει
στὰ παράθυρα ἡ μοσκιά».

Τὸ γράμμα καὶ ἡ σημείωσις τῶν ἔργων τοῦ Πολίτη:

Ἀθῆναι τῇ 6 Φεβρουαρίου 1917.

Ἀξιότιμε φίλε

Πρὸ καιροῦ ἔλαβον τὸ δελτάριόν σας δι' οὗ μοῦ ζητεῖτε φύλλα τινὰ τῆς «Ἀνατολῆς», τὰ ὁποῖα μεθ' ὅλων τῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων μου ἔχω ἐν Σύρῳ, εἰς τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον βιβλιοθήκην μου. Δυστυχῶς ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως ἀδύνατον νὰ φέρω τίποτε ἐκεῖθεν.

Ἐν τούτοις, ἀπὸ μνήμης, συνέταξα κατάλογον τῶν δημοσιευθέντων παρ' ἐμοῦ ἔργων ἵνα, ὅταν ἔχητε καιρὸν, εὕρητε αὐτὰ καὶ κρίνητε.

Μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως.

Γεώργιος Α. Πολίτης
Ταχ. ὑπάλληλος

Περὶ τῆς μεταφράσεώς μου τοῦ *Inferno* τοῦ Δάντου, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῇ «Ἀνατολῇ» τῆς Σύρου τῷ 1889—1890 (ἧς ἀντίτυπα εὑρίσκονται ἐν τῇ ἐν Σύρῳ βιβλιοθήκῃ μου) ἐξέδωκε φυλλάδιον μὲ κριτικὰς σημειώσεις ὁ ἐν Κερκύρᾳ καθολικὸς ἱερεὺς καὶ εἶτα ἐπίσκοπος Τήνου κύριος Φραγκῖσκος Δὲ Μέντος καὶ ὁ ἔξοχος Ἰταλὸς Ποιητὴς Paolo Pavolini ἐν τῷ ἐν Amsterdam περιοδικῷ «**Ἑλλὰς**» τοῦ 1891 τεῦχος III σελὶς 443 *(A proposito di una nuova versione greca dell' inferno.)*

«**Ἑλλὰς**» Περιοδικὸν τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικοῦ Συλλόγου Τεῦχος II τοῦ 1890 σελὶς 1 **Ἱστορικὴ** πραγματεία μου περὶ **Δήλου.**

Τὸ αὐτὸ περιοδικὸν «**Ἑλλὰς**» Τεῦχος II σελὶς 288 καὶ Τεῦχος III σελὶς 55 περὶ **Νάξου.**

Ἔργα μου ἐπίσης δημοσιεύονται ἐν τῇ:

«**Ἀνατολῇ**» τῆς Σύρου 1889—1891.
«**Χρόνος**» Σύρου ἔμμετρος ἐφημερὶς ὑπὸ Γ. Α. Πολίτου 1889—1891.
«**Φύσις**» Ἀθῆναι 1889—1899.
«**Ἁρμονία**» » 1890—1897.
«**Ἡμερολόγιον Ἑρμούπολις**» 1889 ἐκδότης Γ. Α. Πολίτης.
«**Νέα ἐφημερὶς**» Ἀθῆναι 1893—1896.
«**Παλιγγενεσία**» Ἀθῆναι 1893—1897.
«**Φωνὴ Πειραιῶς**» Πειραιεὺς 1894—1897.
«**Ἡμερολόγιον Σύρου**» ὑπὸ Ἀντ. Φουστάνη 1901—1902.
«**Ὄλυμπος**» Λαρίσσης 1899—1902.
«**Μικρὰ Ἐφημερὶς**» Λαρίσσης 1899—1902.
«**Ἡμερολόγιον Σκόκου**» 1895—1896.
«**Ἡμερολόγιον Ζακυνθινὸν**» Λογοθέτου 1890—1891.
«**Ἡμερολόγιον ὁμίλου ποδηλάτων**» Πειραιῶς 1895.
Ἀγγ. Κοσμῆ «Πειραιῶς Ἡμερολόγιον» 1903.
Ἡμερολόγιον Ἄννας Σερουΐου. 1903—1906.
«**Ἐπιθεώρησις**» **Ἀθῆναι 1892—1894.**
«**Φοῖνιξ-Αἰγαῖον**» Σύρου 1890—1891.
«**Θεσσαλία**» Βόλου 1899—1902.

καὶ ἄλλοι τὰς ὁποίας δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Γ. Α. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ἀνέκδοτα ἔργα μου.

«**Ἡ Νησιωτοποῦλα**» ποίημα ἐκ 500 στίχων μετὰ πεζοῦ προλόγου.
«**Ὁ Ψευδοσμέρδις**» δρᾶμα ἔμμετρον.
«**Ἡ πάντοτε Δεσποινὶς**» ποίημα ἐκ 500 στίχων.

Δ. ΓΡ. ΚΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

Ὦ Σούνιο, Σούνιο! Ἀθάνατε, ζωγραφισμένε βράχε,
Στὸ πιὸ γαλάζιο χρῶμα τοῦρανοῦ,
Κάθε ὑψηλοῦ, κάθε καλοῦ, λίκνο θεϊκὸ καὶ τάφε
Ψυχῆς μαζὸ καὶ Νοῦ!

Σὰν σὲ πρωτόειδα, πάει καιρὸς, στῆς νιότης μου τὰ χρόνια
—Γελοῦσ' ἡ αὐγὴ μὲ χείλη ἀγγελικά—
Γοργὴ σαγίτα ἡ χάρη σου ἡ ἀλάλητη κι' αἰώνια
Μοῦ πῆρε τὴν καρδιά.

Ἂς μείνῃ ἀγιάτρευτη ἡ πληγή· καὶ σεῖς θνητά μου μάτια
φυλάχτε μου ἀπ' τὰ βρόχια τοῦ καιροῦ
Ἀπάνω ἀπ' τὰ γλυκὰ νερὰ καὶ τἀφρισμένα πλάτια
Τὰ ἐρείπια ἑνὸς Ναοῦ.

J. MORÉAS — *Μετάφρασις Ν. ΛΕΥΘΕΡΙΩΤΗ*

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

ΣΤΗΝ Κ^Α ΕΙΡ. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Όταν στὴν «Ἕνωση Ἐρασιτεχνῶν» μίλησε γιὰ τὸν Δ. Μαβίλη.

Πόσες φορές, κυρά, μ' ἔχει μαγέψει
Τὸ θῶρι σου, ἡ λαλιά, ἡ φωνή, τὸ χρῶμα
Τῶν μαλλιῶν σου, τὸ ἄψεχτό σου στόμα
Ἡ ἁρμονικὴ καὶ ξάστερή σου σκέψη.

Ποτὲ δὲν μπόρειε ὁ νοῦς μου νὰ πιστέψει
Πῶκρυβε καὶ ἄλλες ἁρμονίες ἀκόμα
Ἡ ὡραία ψυχή, ποῦ στ' ἄχραντό σου σῶμα
Κατοίκησε, στὴ γῆ νὰ βασιλέψει.

Μὰ ὡς τόσο ἐλάμψαν πλιότερο τὰ σπάνια
Τὰ κάλλη σου μιὰ μέρα· καὶ παρόμοια
Σ' ἄγγελο ποῦ κατέβαινε ἀπ' τὰ οὐράνια

Μοῦ φάνηκες, σὰν ἔλεγες τὰ ἐγκώμια
Τοῦ ποιητῆ, ποῦ ἡ Δόξα μ' ἕνα βόλι
Ἔστειλε ἥρωα στὸ Ἡλύσιο περιβόλι.

ΚΩΝΣΤ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΧΡΕΟΣ

Σχεδὸν δὲν σὲ γνωρίζω. Μᾶς ἔχουν χωρίσει, οἱ τόποι καὶ οἱ χρόνοι. Ἀπὸ παιδὶ ζενητεμένος. Πότ' ἐδῶ, πότ' ἐκεῖ. Ἔννοιες καὶ ἔρωτες λογῆς-λογῆς.

Στὸ βάθος τῆς μνήμης μου, θαμπὴ ἡ εἰκόνα σου. Μὰ τῆς βαθειᾶς ἀγάπης σου ἡ θέρμη, ἐπάνω ἀπὸ βουνὰ καὶ θάλασσες πάντα μὲ σκέπει.

Θάχῃς γεράσει. Μακρόχρονες λύπες, θάχουνε σφραγίσει τὰ χείλη σου, στὴ σιωπή. Ὁ Πατέρας νεκρός. Σκόρπια τὰ παιδιά. Μιὰ λαχτάρα ὅλη ἡ ζωή σου.

Πάντα πιστὴ στὴ μοναξιά σου, δὲν ἀφίνεις τὸ νησί, ποῦ σὲ γαλούχησε. Σὲ κρατοῦν ἐκεί, οἱ ἀναμνήσεις τοῦ καλοῦ καιροῦ, καὶ κάποια μνήματα, ποῦ περιμένουν πάντα τὴ φροντίδα σου.

***

Κάποτε θάρθω. Θὰ ζῇς ὡς τότε. (Σὲ φαντάζομαι μακρόχρονη σὰν ἔλατο, γιατ' εἶσαι τῆς γενιᾶς μας ἡ ψυχή). Στὸ χέρι μου θὰ στηριχθῇς, καὶ θὰ κάνουμ' ἕνα γῦρο στοὺς τόπους τῶν παιδικῶν μου ὀνείρων.

Ἀσπρομαλλοῦσα σύ, νοσταλγικὸς ἐγώ, θὰ πᾶμε νὰ βαφτίσουμε μέσα στὸν ἥλιο τῶν πρώτων συγκινήσεών μου, τὶς ὁλόπικρες ψυχές μας.

Καὶ τὶ χαρά, ἂν γιὰ μιὰν ὥρα, μπορέσουμε νὰ βροῦμε, ὅ,τι δὲν εἶν' εὔκολο νὰ βροῦμε πειά: τὴ γαλήνη ποὺ φωτίζει τῶν παιδιῶν τὰ μέτωπα!

Τὸ βράδυ ὅταν γυρίσουμε ἀνάλαφροι θὰ καθίσουμε στὴν κώχη, πλάϊ στὴ φωτιά. Καὶ μὲ τὴν φαντασία ποὖχες μιὰ φορά, θὰ μοῦ ἱστορήσῃς πάλι, παληὰ παραμύθια.

***

Στὸ βάθος τῆς μνήμης μου, θαμπὴ ἡ εἰκόνα σου. Μὰ ἐπάνω μου πάντα, τῆς ἀκοίμητης ἀγάπης σου τὸ φῶς.

1916

Θ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ.

ΜΕΤΡΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

Ὅπου πρὸς τὸ βράδι
πάτησες τὴ γῆ,
βγῆκε στὸ σκοτάδι
μιὰ δροσοπηγή.

Κ' ὅπου εἴτανε ξέρα
καὶ βουβὴ ἐρημιὰ
παίζει μιὰ φλογέρα
στ' ἄσπρα γιασεμιά.

Ρέει, τραγούδι ἡ βρύση,
κλαίει, σὰν προσευχή·
γύρω της ἡ φύση
γίνεται ψυχή.

Ὅπου πρὸς τὸ βράδι
πρόβαλες, Αὐγή,
φούντωσε λειβάδι
μιὰ πηγὴ τὴ γῆ.

2

Τὸ σκοπό σου κύλα
μιὰ σταλιὰ πουλί,
σ' ἑνὸς ἄνθους φύλλα
τῆς δροσιᾶς φιλί,

Τὸ σκοπό σου κράτα
μιὰ γοργὴ ματιά,
φέρε του τὰ νιάτα
καὶ τὰ γερατιά,

νὰ τὰ εἰπῇ κ' ἐκεῖνος
μυριοστὴ φορὰ
τὰ ὅσα κλαίγει ὁ θρῆνος,
τὰ ὅσα ζῇ ἡ χαρά.

νὰ τὰ ἰδῇ τὰ γέρα,
νύχτα ἀστρογυρτή,
καὶ τὰ νιάτα, μέρα,
μέρα ἡλιογιορτή.

Βάλε του κορώνα
τὸν καημό· κρυφὸς
γιὰ μιὰν ἅγια εἰκόνα
καίει, καντήλας φῶς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

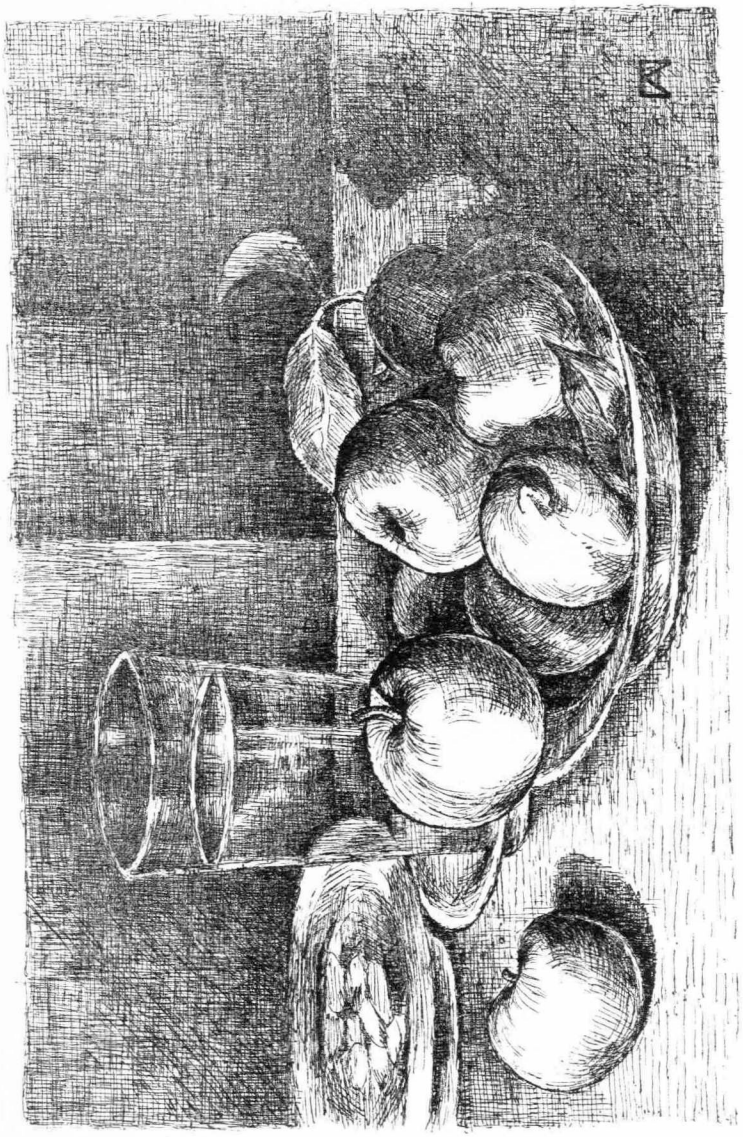

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΟΡΝΙΘΕΣ

(Ὁ χορὸς τῶν πουλλιῶν λέγει πρὸς τοὺς θεατὰς)

Ἐλᾶτ' ἄνθρωποι ἐσεῖς μὲ ζωὴ λιγοστὴ
σὰν τὰ φύλλα ποὺ πέφτει ἕνα ἕνα, 685.
ὀλιγόψυχοι, πλάσματα λάσπης, γενεὰ
σὰν φαντάσματα τοῦ Ἅδη χαμένα,
ἐσεῖς ἄφτεροι, ἐφήμεροι, ψόφιοι θνητοὶ
ἄνδρες σεῖς τῶν ὀνείρων εἰκόνες,
πρὸς τἀθάνατα ἐμᾶς τὰ πουλλιὰ βάλτ' αὐτί,
ὅπου πάντοτ' ὑπάρχομ' αἰῶνες κ' αἰῶνες,
πρὸς τἀγέραστα πάντα, τὰ αἰθέρια πουλλιά,
ὅπ' ὁ νοῦς μας τ' ἀκράδαντα ξέρει,
γιὰ ν' ἀκούστ' ἀπὸ μᾶς κάθε λόγο σωστὸ
γιὰ τὰ πάνω τἀπέραντα μέρη· 690.
γιὰ τὴν πλάσι πουλλιῶν, ποταμῶν καὶ θεῶν
τοῦ Ταρτάρου, τοῦ Χάους τὴν πλάσι
κἀφοῦ μάθετ' ἐσεῖς τὰ σωστά, πέστε πιὰ
τοῦ Προδίκου ἀπὸ μένα . . . νὰ σκάσῃ.
Χάος ἦτον καὶ Νύχτα καὶ Σκότος βαθὺ
πλατὺς Τάρταρος ἦτον τριγύρου
γῆ κιἀέρα δὲν εἶχε, δὲν εἶχε οὐρανὸ
καὶ στοὺς ἄφαντους κόρφους τοῦ ἀπείρου
πρῶτα πρῶτα ἡ μαυρόφτερη Νύχτα γεννᾶ
ἕν' ἀσπέρματ' αὐγὸ 'ς ἕνα μέρος 695.
κιἀπὸ κεῖνο ταὐγό, καθὼς ἦρθ' ὁ καιρός,
ποθεινὸς ἐξεπρόβαλ' ὁ ἔρως
μὲ φτεροῦγες στὰ νῶτα του ἐπάνω χρυσὲς
καὶ σὰν ἄνεμος ὅλος ἐχύθη
κιἄμ' αὐτὸς μὲ τὸλόφτερο Χάος βαθιὰ

μέσ' στὰ Τάρταρα νύκτα ἐκοιμήθη
τὴν δική του γενεὰν ἐξεπούλλιασ' ἐκεῖ
καὶ στὸ φῶς τὴν ἀνέβασε πρώτη.
Δὲν ἐζοῦσε προτοῦ τῶν θεῶν ἡ γενεά,
πρὶν ὁ Ἔρως σκορπίση τὰ σκότη 700.
κιἀφοῦ πάντα εἶχε σμίξει λογιῶν τῶν λογιῶν,
οὐρανὸς κιὠκεανὸς ἐγεννήθη
καὶ κατόπι κ' γῆ κ' ἡ γενεὰ τῶν θεῶν
τῶν μακάρων τἀθάνατα πλήθη.
Νὰ πῶς εἴμεθ' ἀπ' ὅλους ἐμεῖς τοὺς θεοὺς
πιὸ παλαιοί, καὶ πῶς πάλι κρατοῦμεν
ἀπὸ γένος τοῦ Ἔρωτα, φῶς φανερό.
Σὰν ἐκεῖνον καὶ 'μεῖς δὲν πετοῦμεν;
Ὅπου ἀγάπη καὶ μεῖς! Ἐμᾶς φίλους καλοὺς
βρίσκει κάθ' ἐραστὴς πονεμένος.... 705.
τὰ μεγάλα καλὰ στοὺς θνητοὺς ἀπὸ μᾶς
τῶν πουλλιῶν ἔρχοντ' ὅλα τὸ γένος. 708.
Πρῶτα πρῶτα τὴν ἄνοιξι δείχνομ' ἐμεῖς,
καλοκαίρι, χειμῶνα μὲ τάξι
πῶς νὰ σπέρνουν, καθὼς ἀπ' ἐδῶ ὁ γερανὸς
πρὸς τὴν Αἴγυπτο κάτω πετάξη. 710.
Τοῦ ναυκλήρου τὸ δοιάκι τοῦ λέει νὰ κρεμᾷ
καὶ νὰ πέφτη μετὰ ξεννοιασμένα
Καὶ τ' Ἀρέστη νὰ ῥάβη γιὰ τὴν παγωνιὰ
— καὶ νὰ μὴν κλέβη ἀπ' ἄλλους — μιὰ χλαῖνα·
κ' ὑστερώτερα ὁ λούπης καθὼς θὰ φανῇ
ἄλλη ὥρα καὶ πάλι σημαίνει
ὅτι τότ' ἀνοιξιάτικη πρέπει κουρὰ
τῶν μαλλιῶν τῶν προβάτων νὰ γένη.
Χελιδόνι κατόπι λέει «πᾶρε λινὰ
καὶ τὰ μάλλινα ῥοῦχα σου πούλα»

Ἐμεῖς εἴμεθα Φοῖβος, Δωδώνη, Δελφοὶ
τὶ τὰ θέτε; καλύτερ' ἀπ' οὖλα 715.
Γιαυτὸ πρῶτ' ἀφοῦ δῆτε καὶ σεῖς τὰ πουλλιά,
τότε μόνο δουλειὲς ἀρχινᾶτε,
ἢ ταξείδ' ἢ ἐμπόριον ἢ καὶ καμμιὰ
παντρειὰ - ξέρω 'γώ; - μελετᾶτε....
Τὸ λοιπὸν ἂν πιστέψετ' ἐμᾶς γιὰ θεοὺς
θὰ μᾶς ἔχετε μάντες καὶ Μοῦσες 725
καλοκαίρι, χειμῶνα, μὲ κάψα, δροσιὰ
μὲ βροχές, τρικυμιές, ἀναρροῦσες.
Δὲν θὰ φύγωμ' ἐμεῖς νὰ καθίσωμε ἀργοὶ
σὰν τὸν Δία στὰ σύννεφα αἰώνια
Μόνο πάντα μπροστά σας θὰ δώσωμ' ἐμεῖς
καὶ 'ς ἐσᾶς καὶ στοὺς γυιοὺς καὶ στὰ γγόνια
πλούτη, ὑγειά, καλὴ τύχη, ἡσυχία, χαρὰ,
χαρισάμενα κέρδη μεγάλα,
ξεφαντώματα, γέλοια, τραπέζια, χοροὺς,
τῶν πουλλιῶν θὰ σᾶς δώσωμε γάλα.

(1903)

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ
Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

SULLY PRUDHOMME

ΚΑΚΟΘΑΜΕΝΗ

Σὰν ἡ ἀγάπη σου πέθανε, πολλὴ ὥρα
Τὸ στερνὸ τὸ χαρέτιο δὲν κρατοῦσε.
Εἶχε κλειστὰ τὰ μάτια, σοῦ τὴν παῖρναν,
Γιὰ πάντα στὴ ζωὴ σὲ παραιτοῦσε.

Μὰ γὼ αἰώνια βλέπω τὴν ἀγάπη μου,
Χαμογελάει, χωρὶς νἆναι δική μου,
Εἶναι σὰ σκιά, μὰ μοιάζει κι' ὁλοζώντανη
Μπροστά μου στέκει, σὰν τὴ θύμησή μου.

Κ' ἔτσι τὴ χάνω σὲ ὅλη τὴ ζωὴ
Καὶ κυλοῦν τὰ χαιρέτια μου σὰ βρύση.
Κακοθαμένη ἀγάπη μου νεκρή,
Τὰ βλέφαρά σου, ὠϊμέ, δὲ στᾶχουν κλείσει.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΛΕΝΤΡΙΝΟΥ

Η ΤΥΧΕΡΗ!

Πόσο περήφανη ἤτανε ἡ Κυρὰ Φωτεινὴ γιὰ τὴ θυγατέρα της! Εἶχε καρδιὰ ὁλάκαιρες ὧρες νὰ κάθεται νὰ σοῦ μιλεῖ γιὰ τὶς χάρες της. Ὅταν εἴμαστε παιδιὰ μᾶς διασκέδαζε. Τρέχαμε ὅλα σιμά της μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοιχτα καὶ μὲ τ' αὐτιὰ τεντωμένα, γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τίποτα ἀπὸ τὰ περίεργα πράμματα, ποῦ διηγώντανε. Τὴν καϋμένη τὴν Κυρὰ Φωτεινή! Χρόνια δούλευε στὸ σπίτι μας. Πρῶτα τὴν εἴχαμε παραμάνα. Κατόπι ἐρχώντανε νὰ κάνει τὶς βαρειὲς δουλιὲς τοῦ σπιτιοῦ. Ἀργότερα, ἡ οἰκογένειά της εἶχε μεγαλώσει καὶ δὲν μποροῦσε νὰ φεύγει ὅλη μέρα ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ τότες περιωρίστηκε μονάχα νὰ μᾶς πλένει τὰ ροῦχα. Ἐρχώντανε ταχτικὰ τὴ Δευτέρα τὸ πρωΐ καὶ τἄπαιρνε. Τὴν Παρασκευὴ τὸ πρωΐ ἢ τὴν Πέμπτη τὸ βράδυ—κατὰ τὸν καιρό, γιατὶ ἔπρεπε νὰ μᾶς τὰ ἐπιστρέφει στεγνά—, μᾶς τὰ ξανάφερνε πλυμμένα.

Θἄτανε ὡς πενῆντα χρόνων γυναῖκα. Κοντή, ἀδύνατη, ἀλλοίθωρη, μὲ πολλὰ κατσαρὰ μαλλιά, πάντα ἐπαναστατημένα, μὲ μέτωπο στενὸ κ' ἕνα στόμα μὲ τέτοια περίεργη κατασκευὴ ποῦ κι' ὅταν ἀνοίγονταν, γιὰ νὰ γελάσει, τὰ δόντια της δὲ φαίνωνταν.

Εἶχε τρία παιδιὰ ἀρσενικὰ καὶ μιὰ μονάκριβη θυγατέρα, τὴν Κοῦλα.

Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ βγάλει ἀπὸ τὸ μυαλὸ τῆς Κυρὰ Φωτεινῆς, πῶς ἡ Κοῦλα της δὲ γεννήθηκε κάτου ἀπὸ τὸ πειὸ καλόβολο ἀστέρι καὶ πῶς ἡ τύχη δὲ θὰ τῆς χαμογελοῦσε σὲ ὅλη της τὴ ζωὴ μὲ τὸ πειὸ γλυκό της χαμόγελο.

— «Ὅλα τὰ καλὰ ἤρθανε στὸ σπίτι μου, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποῦ ἔννοιωσα μέσα μου τὴν Κοῦλα μου,» συνείθιζε νὰ λέει. «Ὁ Ἀναστάσης, ὁ ἄντρας μου, ψαρᾶς ἀπὸ τὰ μικρά του τὰ χρόνια, ποτὲ δὲν ἔπιασε τόσο ψάρι ὅσο ἐκεῖνον τὸν καιρό. Πουλοῦσε καὶ στὴν ἀγορὰ κ' ἔφερνε καὶ τοῦ κόσμου τὶς λίτρες στὸ σπίτι του. Καὶ τὶ δὲν κουβαλοῦσε, ὅ,τι σῶλεγε ἡ ψυχή σου! Μπαρμπούνια

τετράπαχα, γόπες λαχταριστές, μαρίδες, μεγάλες σὰ σαρδέλλες. Τὸ σπίτι μας μοσκοβολοῦσε ἀπὸ τὴ μυρουδιὰ τοῦ τηγανιτοῦ ἢ τοῦ ψημένου ψαριοῦ, ποῦ ἀκούονταν σὲ ὅλη τὴ γειτονιά. «Τὸ παιδί, ποῦ θὰ γεννηθεῖ, θἆναι τυχερό,» μοῦπε μιὰ μέρα ὁ Ἀναστάσης. Λὲς κ' ἤτανε, αὐτὴν τὴν ὥρα ποῦ τῶλεγε, τὰ οὐράνια ἀνοιχτά. Ὅλα καλὰ μᾶς πήγανε. Κανένα παιδί μου ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸ δὲν ἀρρώστησε καὶ ὁ Ἀναστάσης, ποῦβγαλε στὸ χέρι ἕνα πονίδι, ἔκαμε πρῶτα ὁ Θεὸς καὶ ὕστερα ἡ τύχη τῆς Κοῦλας μου κ' ἤτανε ἀρσενικό. Ἔτσι μὲ μιὰ σουγιαδιά, ποῦ τοῦ τράβηξε ὁ Νῖκος τῆς Σάχαινας—αὐτὸς εἶναι ὁ μοναχὸς γιὰ τέτοια πράμματα—σὲ δυὸ-τρεῖς μέρες πέρασε. Ἂν τὸ πονίδι ἤτανε θηλυκό, θὰ τραβοῦσε ὁ δυστυχισμένος τὸ διάβολό του, γιατὶ τὰ θηλυκὰ πονίδια γεννᾶνε καὶ κάνουν κι' ἄλλα πονίδια, ποὺ τελειωμοὺς δὲν ἔχουν. Μὰ τὸ πειὸ παράξενο, ποῦ δυὸ μέρες, ἀφοῦ γεννήθηκε ἡ Κοῦλα μου, φάνηκε στὸ σπίτι μας ἡ μαύρη ἡ κότα μὲ τὰ δώδεκα χρυσᾶ της πουλιά. Ναί, μὰ τὸν Ἅγιο, ἔτσι ποῦ σᾶς τὸ λέω. Ἐγὼ δὲν τὴν εἶδα, μὰ ὁ Ἀναστάσης μου τὴν εἶδε, ὅπως σᾶς βλέπω καὶ μὲ βλέπετε. Ἦτανε μεσάνυχτα. Αὐτὴν τὴν ὥρα οἱ ἴσκιοι τριγυρίζουν στὰ σπίτια καὶ τὸ πρωΐ μὲ τὸ πρῶτο λάλημα τοῦ πετεινοῦ χάνονται. Βύζαινα τὴν κοπέλα. Ἀκούω ἕνα κλοῦ-κλοῦ κ' ἕνα κίου-κίου. «Ἀναστάση,» λέω τοῦ ἀντρός μου «τῆς Κατερίνας τοῦ Μαυρόμματου θὰ τῆς ἔφυγε ἡ κλωσσαριὰ καὶ τριγυρίζει δῶ ἀπόξω». Μὲ μιὰ γροθιὰ ὁ Ἀναστάσης μοῦ σφάλισε τὸ στόμα. «Μὴν πεῖς ἄλλο λόγο, Φωτεινή, καὶ χαθήκαμε. Ἡ μαύρη ἡ κότα μὲ τὰ δώδεκα χρυσᾶ της πουλιὰ εἶναι δῶ μέσα. Νά την αὐτὴ τὴ στιγμὴ μπῆκε στὸ ἀποκρέββατο. Ἡ θυγατέρα σου θἆναι τυχερή, μὰ δὲν πρέπει νὰ πεῖς τίποτα κανενός. Βουβαμάρα. Ἂν μιλήσεις χαθήκαμε. Χρυσάφι νἄχουμε, κάρβουνο θὰ γίνει.» Ἀπὸ τότες κάθε μεσάνυχτα τὴν ἄκουα. Καὶ ὅλα τὰ καλὰ τοῦ Θεοῦ μᾶς ἤρθανε αὐτὴ τὴ χρονιά. Βρῆκα ὡς κ' ἕνα χρυσὸ δαχτυλίδι στὸ δρόμο.»

— «Καὶ τὶ ἀπόγεινε τώρα ἡ κότα μὲ τὰ δώδεκα χρυσᾶ πουλιά, Κυρὰ Φωτεινή; τὴ ρωτούσαμε.

— «Φύγαμε ἀπὸ κεῖνο τὸ σπίτι, παιδιά μου, καὶ δὲν τὴν ξανάειδαμε, οὔτε τὴν ξανακούσαμε. Εἶναι στοιχειωμένη ἡ κότα μὲ τὸ πρῶτο θεμέλιο τοῦ σπιτιοῦ. Διάβαινε, ὅταν ἔρριχναν τὴν πρώτη πέτρα. Δὲν μπορεῖ νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ μέσα. Καὶ τὸ σπίτι νὰ πέσει, ὁ ἴσκιος της θὰ μείνει. Μὰ ὡστόσο τὴν Κούλα μου τὴν εἶδε μὲ καλὸ μάτι καὶ τὴ μοίρανε. Ὁ πατέρας σας-τέτοιος ἄρχοντας! — τὴ βάφτισε. Πέρασε τόσες ἀρρώστειες — καὶ τὶ ἀρρώστειες! — κι' ἀπ' ὅλες γλύτωσε. Ἐγὼ στὰ χρόνια της παιδευώμουνα σὰν κολασμένη ψυχή, γιατὶ ἔπρεπε νὰ βοηθάω τοὺς γονέους μου. Ὁ πατέρας μου ὁ ἄχαρος ἤτανε σακάτης. Δόξα σοι ὁ Θεὸς, μάτια μου, ἡ Κοῦλα δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ σηκώσει τοῦτο νὰ τὸ βάλει ἐκεῖ. Δουλεύουμε μεῖς γι' αὐτήνε. Τυχερὴ κοπέλλα, νὰ μὴν ἀβασκαθεῖ!»

Καὶ φορτόνονταν στὴ ράχη της ἡ δύστυχη Κυρὰ Φωτεινὴ ἕνα μεγάλο σακὶ στοιβαγμένο ροῦχα. Τόσο στοιβαγμένο, ποῦ ἔλεγες, πῶς θὰ σκάσει. Καὶ ἀδύνατη, ὅπως ἤτανε, μικροκαμωμένη, χάνονταν σκυφτὴ κάτου ἀπὸ τέτοιον ὄγκο καὶ τέτοιο βάρος. Μὲ μικρὰ βήματα μάκραινε σιγά, σιγά, ἀπὸ τὸ σπίτι μας. Ἡ σκεβρωμένη της ἡ ράχη μετροῦσε τριάντα χρόνων κόπους καὶ τὰ ροζιασμένα της τὰ χέρια — τὸ χειμῶνα ἤτανε ὅλα σκασμένα ἀπὸ τὰ νερὰ κι' ἀπὸ τὸ κρῦο — δὲν ἔμεναν στιγμὴ ἀκίνητα, γιὰ νἄχει τὸ δικαίωμα ἡ τυχερή της θυγατέρα νὰ ζεῖ ἀκαμάτρα.

Θἄτανε ἡ Κοῦλα δεκαοχτὼ χρόνων κορίτσι. Ἔλαβε τὴν πραγματικὴ τύχη νὰ μὴ μοιάσει τῆς μάνας της. Ἴσως κι' αὐτὸ νὰ τὸ χρωστοῦσε στὴ μαύρη κότα μὲ τὰ δώδεκα χρυσᾶ πουλιά.

— «Ἡ καλοΐσκιωτη εἶναι ὁλόφτυστη ὁ Ἀναστάσης μου,» ἔλεγε καμαρόνοντας ἡ Κυρὰ Φωτεινή.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πῶς ἤτανε ὄμορφο κορίτσι ἡ Κοῦλα. Ψηλή, ξανθή, μὲ μάτια γαλανά, μὲ καλοκαμωμένο κορμὶ — λιγάκι ἀδύνατο μὰ καλόγραμμο — καὶ μὲ πεποίθηση στὴν ὀμορφιά της καὶ στὴν τύχη της.

Τῆς τῶπανε τόσες φορές, ποῦ στὸ τέλος τὸ πίστεψε καὶ κείνη.

Μὰ δὲν ἔδειχνε καμμιὰ περηφάνεια, οὔτε ἀκαταδεξιά. Ἤτανε γλυκομίλητη μὲ ὅλους καὶ καλότροπη. Ἂν λιγάκι τὴν πείραζε τὸ στενόχωρο, φτωχό της σπιτάκι μὲ τὰ λίγα παλιὰ καὶ χαλασμένα του ἔπιπλα καὶ τὸ χιλιομπαλωμένα του ἀσπρόρρουχα, δὲν ἔδειχνε καμμιὰν ἀνυπομονησία. Μὲ πεποίθηση στὴν τύχη της περίμενε μέρες καλήτερες καὶ ζωὴ πλουσιώτερη, ὅταν μὲ τὸ καλὸ θὰ ρχώντανε κάποιο ὄμορφο, πλούσιο, ἀρχοντόπουλο νὰ τὴν πάρει. Δὲν εἶχε γι' αὐτὸ καμμίαν ἀμφιβολία. Τῶβλεπε πάντα, ἀπ' ὅταν ἄρχισε νὰ γνωρίζει τὸν κόσμο, μπρός της, πότε ξανθό, πότε μελαχροινό, πότε καστανό. Ἄλλαζε σύμφωνα μὲ τὸν καιρό, μὲ τὴν ψυχική της κατάσταση, μὲ κάποια εἰκόνα, ποῦ τῆς ἔτυχε νὰ ἰδῇ, μὲ κάποιο τραγοῦδι ποῦ ἔτυχε ν' ἀκούσει, μὲ κάποια ἱστορία, ποῦ ἔτυχε νὰ τῆς διηγηθοῦν, μὲ κάποιο νέο καλοντυμένο, ποῦ ἔτυχε νὰ συναντήσει. Καὶ τὸ μυαλό της τότες ταξείδευε σὲ ξένες χῶρες μακρυνές, ὅπου θὰ τὴν τραβοῦσε κεῖνος, μακρυὰ ἀπὸ τὸ φτωχό της τὸ σπιτάκι, τὰ κακοντυμένα, ξυπόλυτα, ἀδέρφια της, τὸν κουρελλιάρη της τὸν πατέρα καὶ τὴ σκεβρωμένη Κυρὰ Φωτεινὴ μὲ τὰ χοντρά, πρόστυχα, χέρια.

II

Ἤτανε ἕνα παγωμένο χειμωνιάτικο πρωΐ. Ὁ ἥλιος φώτιζε ἀχνός, χωρὶς νὰ τὸν σκεπάζουν τὰ σύγνεφα. Θἄλεγες, πῶς τὸ κρῦο τὸν εἶχε χλωμιάνει. Τὰ τζάμια τοῦ παραθυριοῦ ἤτανε νεροθολωμένα.

Καθώμουν μὲ τὸν πατέρα μου στὸ γραφεῖο του. Ἐκεῖνος ἔγραφε κάποιο ἄρθρο πολιτικὸ γιὰ μιὰ ντόπια ἐφημερίδα. Ἐγὼ προσπαθοῦσα νὰ βολέψω κάποιους κακότεχνους, ἀβόλεφτους, στίχους μου. Καὶ τὶ ἄλλο μποροῦσε; νὰ κάμεις ἐκεῖ μέσα; Σὲ καλοῦσαν σὲ μιὰ τέτοια δουλειὰ οἱ πέντε μεγάλες βιβλιοθῆκες, ποῦ σκέπαζαν, τῆς κάμαρας τοὺς τοίχους, σοβαρές, ἐπιβλητικές, φορτωμένες λογῆς, λογῆς βιβλία. Ἡ πολυθρόνα ἡ ἀναπαυτικὴ τοῦ

πατέρα μου καὶ τὸ πλατύ του γραφεῖο σχεδὸν πάντα σκονισμένο καὶ μὲ στοῖβα τὰ χειρόγραφα καὶ τὶς ἐφημερίδες, ποῦ ἀνάμεσά τους ἐθριάμβευε ἀγέρωχα ἡ «Πρωΐα» τοῦ Δεληγιάννη, δὲν ἀφαιροῦσαν τίποτε ἀπὸ τὴ σοβαρότητα καὶ τὴ σεμνότητα τῆς κάμαρας, καὶ μονάχα τὸ πορτραῖτο τῆς μητέρας μου, καμωμένο στὰ νεανικά της τὰ χρόνια, μὲ τὴν ἀρχοντική της κατατομὴ καὶ τὸ γλυκό της χαμόγελο, σὲ ἁρμονικὴ ἀντίθεση μὲ τὸ σύνολο, χάριζε ἕνα χαρούμενο φῶς καὶ μιὰν ἀσύγκριτη φρεσκάδα.

Ἕνας χτῦπος δειλὸς στὴ θύρα μᾶς ἀνάγκασε νὰ σηκώσουμε τὸ κεφάλι.

— «Ἐμπρός!» εἶπε ὁ πατέρας μου.

Σχεδὸν τὴν ἴδια στιγμὴ φάνηκε στὴ θύρα ἡ Κοῦλα, τῆς Κυρᾶ Φωτεινῆς ἡ τυχερὴ θυγατέρα.

Φοροῦσε ἕνα ξεθωριασμένο πανωφόρι, μὲ μαδημένο γουναρικὸ στὸ λαιμὸ καὶ γάντια τρυπημένα στὰ δάχτυλα. Ἕνα ἁπλούστατο καπελλάκι ἀπὸ μπαμπακερὸ βελοῦδο μαῦρο, ἔκανε νὰ φαίνωνται ἀκόμα πειὸ ξανθὰ τὰ ὡραῖα της τὰ μαλλιά.

Μπῆκε στὸ γραφεῖο καὶ καλημέρισε δειλά. Ὁ πατέρας μου τὴ χαιρέτησε καὶ μὲ τὴ συνειθισμένη του καλωσύνη τῆς ἔδωκε κάθισμα νὰ καθήσῃ καὶ τὴ ρώτησε τὶ θέλει.

Ἕνα κοκκινάδι τῆς ἀνέβηκε στὸ πρόσωπο, κατέβασε τὰ μάτια καὶ τὰ χέρια της ἄρχισαν νὰ σιγοτρέμουν. Θετικά, δὲν ἤξερε, πῶς ν' ἀρχίσει. Τὴν ἀμηχανία της τὴ βόηθησε ἕνας βῆχας βαθύς, ποῦ βγῆκε μέσα ἀπὸ τὸ στῆθος της καὶ θαροῦσες, πῶς τὸ ξέσκιζε.

— «Εἶσαι κρυωμένη, Κοῦλα;» τὴ ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— «Ναί, Νοννέ μου. Κρυολόγησα ἀπὸ τὰ προχτές. Ἴσως, γιατὶ κοιμήθηκα μὲ τὸ παράθυρο ἀνοιχτό. Ἀπὸ τότες βήχω κ' ἔχω κ' ἕναν πόνο δῶ.»

Κ' ἔδειξε τὸ δεξί της τὸ πλευρό.

Ὁ πατέρας μου σηκώθηκε, πῆγε κοντά της καὶ τῆς ἔπιασε τὸ χέρι, γιὰ νὰ ἰδεῖ τὸ σφυγμό της.

— «Ἀλλὰ ἔχεις καὶ θέρμη, παιδί μου, γιατὶ νὰ βγεῖς μ' αὐτὸ τὸ κρῦο;»

— «Γιατὶ εἶχα ἀνάγκη νὰ σοῦ μιλήσω.»

Καὶ ξανακατέβασε ντροπιασμένα τὰ μάτια.

— «Πές μου ἐλεύθερα,» τῆς εἶπε ὁ πατέρας μου. «Δὲν εἶσαι σὰν παιδὶ δικό μου, ἀφοῦ σὲ βάφτισα;»

— «Γι' αὐτὸ πῆρα καὶ γὼ τέτοια ἐλευθερία. Νά, τὶ τρέχει. Ἔχω ἀνάγκη νὰ μὲ βοηθήσεις. Ἔχεις τὰ μέσα μὲ τὴν Κυβέρνηση καὶ μπορεῖς. Ἔχουν μεταθέσει τὸ Σπύρο τὸ Γρηγοράκη, ποῦ εἶναι γραμματέας στὸ Πρωτοδικεῖο. Τὸν στέρνουν στὴ Λάρισσα. Ἂν ἐκεῖνος φύγει, εἶμαι χαμένη.» Κ' ἔκρυψε τὸ πρόσωπο ἀνάμεσα στὰ δυό της τὰ χέρια, ἐνῶ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια της καὶ ἀναριθμητὰ ἔκαναν τὸ ἀδύνατο στῆθος της ν' ἀνεβοκατεβαίνει.

Ὁ πατέρας μου τὴν κύττ αε γιὰ μιὰ στιγμὴ μὲ ἀπορία, ἀλλὰ κατόπι, χωρὶς κανένα δισταγμὸ, τὴν ρώτησε μὲ γλυκάδα:

— «Τρέχει τίποτα ἀναμεταξύ σας;»

— «Ναί,» ἀποκρίθηκε ἡ Κοῦλα κ' ἡ φωνή της ἔτρεμε. «Εἶναι δυὸ χρόνια τώρα, ποῦ ἀγαπιώμαστε. Μοῦδινε τὸ λόγο του, πῶς θὰ μ' ἔπαιρνε. Ὁ πατέρας του ἤτανε ἐνάντιος, μὰ κεῖνος μὲ βεβαίωνε, πῶς θὰ τὸν κατάφερνε. Νᾶχω ὑπομονή, μοῦλεγε, κι' ὁ Θεὸς ὅλα θὰ τὰ φέρει δεξιά. Καὶ τὸν πίστευα. Μοῦ μιλοῦσε μὲ τέτοιον τρόπο, ποῦ μ' ἔκανε ὅτι ἤθελε. Κατάλαβες, Νοννέ μου. Πρέπει, εἶναι ἀνάγκη, νὰ μὲ πάρει.»

Ἕνας δυνατὸς βῆχας τὴν ἔκαμε γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ σταματήσει. Κατόπι ξανάρχισε.

— «Χτὲς ἦρθε στὸ σπίτι μου. Ξέρει τὴν ὥρα, ποῦ οἱ δικοί μου δὲν εἶναι κεῖ καὶ μοῦπε, πῶς μεθαύριο, τὴν Κυριακή, φεύγει γιὰ τὴ Λάρισσα, πῶς ἡ Κυβέρνηση τοῦστειλε ἔγγραφο νὰ φύγει ἀμέσως κ' ἔτσι δὲν προφταίνει νὰ μὲ στεφανωθεῖ, πρὶν φύγει. Φαντάζεσαι τὴ θέση μου. Μοῦ φαίνονταν, πῶς ὁλάκαιρη ἡ στέγη τοῦ σπιτιοῦ εἶχε πέσει ἐπάνω στὸ κεφάλι μου. Ἔκλαψα

σὰ μικρὸ παιδί, τὸν παρακάλεσα νὰ μὴ φύγει καὶ νὰ μὲ ἀφήσει ἀστεφάνωτη, μὰ μοῦπε, πῶς σὲ τέσσερης μέρες ἀδύνατο νὰ ἑτοιμαστοῦν τὰ στεφανοχάρτια, καὶ πῶς ἂν δὲ φύγει τὴν Κυριακή, θὰ χάσει τὴ θέση του. Μοῦδωσε ὅμως τὸ λόγο του, πῶς θὰ ζητήσει ἄδεια σὲ λίγους μῆνες καὶ θἄρθει νὰ μὲ στεφανωθεῖ. Σὲ λίγους μῆνες; μὰ εἶναι ἀργά. Κατάλαβες, Νουνέ μου, δὲν πρέπει νὰ φύγει. Ἔχεις τὰ μέσα νὰ τὸν κρατήσεις ἐδῶ. Τηλεγράφησε στὴν Κυβέρνηση νὰ . . . . . »

Μὰ ὁ βῆχας δὲν τὴν ἄφηνε νὰ ἐξακολουθήσει. Τὸ κορμί της ἔτρεμε ὁλάκαιρο. Ἤτανε ἡ θέρμη, ποῦ τῆς ἔδινε αὐτὴν τὴν ταραχὴ ἢ ἡ ἀβάσταχτη ψυχική της ἀγωνία; Ἔβηχε καὶ τινάζονταν σύγκορμη. Θετικὰ ἤτανε πολὺ ἄρρωστη ἡ Κοῦλα. Καὶ ἔξω τὸ κρῦο ἤτανε τόσο δυνατό!

— «Ναί, παιδί μου» τῆς εἶπε ὁ πατέρας μου. «Θὰ φροντίσω νὰ κάμω ὅτι εἶναι δυνατὸ γιὰ τὸ καλό σου. Θὰ μιλήσω καὶ σὲ κεῖνον τὸν ἴδιο. Ἀλλὰ νὰ πᾶς τώρα νὰ πλαγιάσεις. Ἔχεις πολὺ πυρετὸ καὶ κάνει κρῦο. Καὶ νὰ μὴ σηκωθεῖς ἀπὸ τὸ κρεββάτι. Θὰ σοῦ στείλω τὸ γιατρό. Ἄκουσες; Καὶ ὑπομονή. Ὅλα καλὰ θὰ πᾶνε. Μὴν ἀπελπίζεσαι.»

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια ἕνα χαμόγελο, γεμᾶτο ἐλπίδα καὶ πεποίθηση φώτισε τὴ δακρυσμένη μορφὴ τῆς Κοῦλας. Φίλησε τὸ χέρι τοῦ πατέρα μου, χαιρέτησε καὶ μένα κ' ἔφυγε τρεκλίζοντας.

«Ὁ παληάνθρωπος!» ψιθύρισε μὲ ἀγανάχτηση ὁ πατέρας μου.

. . . . . .

Τὶ ἄσκημα ποῦ εἶχε βραδυάσει αὐτὴν τὴν ἡμέρα. Ἀπὸ τὸ ἀπόγιωμα πυκνὰ σύγνεφα εἴχανε σκεπάσει τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ βραδάκι εἶχε ἀρχίσει νὰ ρήχνει μιὰ ψηλὴ βροχοῦλα, ποῦ χτυποῦσε μονότονα καὶ θλιβερὰ τοῦ παραθυριοῦ τὰ τζάμια. Κάπου-κάπου ἄκουες καὶ τὸν ἄνεμο πονετικὰ νὰ μουγκρίζει.

Εἶχε νυχτώσει τέλεια, ὅταν γύρισε ὁ πατέρας μου στὸ σπίτι. Καθήσαμε στὸ τραπέζι καὶ τότες μοῦπε κουνῶντας μελαγχολικὰ τὸ κεφάλι:

— «Ὁ Γρηγοράκης ζήτησε ὁ ἴδιος τὴ μετάθεσή του, γιὰ νὰ ξεμπλέξει, φαίνεται, ἀπὸ τὸ δύστυχο τὸ κορίτσι ποῦ τὸ κατάστρεψε. Ἔχει στὴν ἐπαρχία του ἕνα θεῖο, βουλευτὴ Κυβερνητικό. Τοῦ μίλησα. Ἔχασα δυὸ ὧρες μαζῆ του. Ἡ παληανθρωπιά του δὲν ἔχει ὅρια. Καὶ κείνη ἡ δύστυχη ἔχει πλευρίτη. Ὁ γιατρὸς δὲν εἶναι διόλου εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν κατάστασή της. Πῆγα καὶ τὴν εἶδα. Ἔλαβα μάλιστα τὴ δειλία νὰ τῆς δόσω τὶς καλήτερες ἐλπίδες.»

— «Κ' ἡ Κυρὰ Φωτεινή;»

— «Ὦ αὐτὴ ἡ φτωχὴ εἶναι σὰ λείψανο ἀπὸ τὴν ἀνησυχία της. Μὰ δὲ χάνει καὶ τέλεια τὸ θάρρος της. Τὴν ξέρεις. Λέει σὲ ὅλους, ποῦ ἡ θυγατέρα της εἶναι καλοΐσκιωτη καὶ ποῦ τὴν μοίρανε μιὰ μαύρη κότα, ποῦ τριγύριζε τὰ μεσάνυχτα στὸ σπίτι της μὲ δώδεκα χρυσᾶ πουλιά. Τὴν κυρὰ Φωτεινὴ τὴν ὑποστηρίζει ἡ πρόληψη. Ἔχει πεποίθηση. Ἡ Κοῦλα της θἄναι τυχερή.»

III

Καὶ πραγματικά. Πέθανε ὀχτὼ μέρες κατόπι, χωρὶς νὰ μάθει ποτὲ τὴ φριχτὴν ἀλήθεια.

Καβαδδάτες 11—9—23 *ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ*

Ἡ «Κερκυραϊκὴ Ἀνθολογία» μὲ περηφάνεια κάνει γνωστὸ στοὺς ἀναγνῶστες της, πῶς τὸ Ἔπαθλο Βικέλα δόθηκε στὸ Ρωμάντζο "Οἱ Σκλάβοι στὰ δεσμά τους,, στερνὸ ἔργο τοῦ ἀλησμόνητου Κερκυραίου συγγραφέα Κωνσταντίνου Θεοτόκη.

ΑΠΟ ΤΙΣ "ΙΚΕΤΙΔΕΣ,, ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΔΑΝΑΟΣ

Φρόνιμες βρίσκω τὶς εὐχὲς αὐτές σας, κόρες,
μὰ ἐσεῖς νὰ μὴν τρομάξετε σ' αὐτὰ ποῦ τώρα
θἀκούσετ' ἀπὸ μὲ τἀνεπάντεχα νέα·
γιατὶ ἀπ' αὐτὴ τὴ βίγλα τὴν ἱκετοδόχα
βλέπω τὸ πλοῖο· δὲ μὲ γελᾷ, καλὰ γνωρίζω
τὰ ξάρτια τῶν πανιῶ του καὶ τὰ παραπέτα
καὶ τὴν πρῶρα, ποῦ ἐμπρὸς ἀναμετρᾶει τὸ δρόμο
μὲ τὴ ματιά της κι' ἀπ τὴν πίσω ἀκούει τὴν ἄκρη
τοῦ τιμονιοῦ, ποῦ τηνε κυβερνάει, τὴ γλῶσσα,
παρα πολὺ καλὰ γιὰ ὅσους δὲν εἶναι φίλοι.
κ' οἱ ναῦτες καθαρὰ μὲ τὰ μαῦρα κορμιά τους
μὲς ἀπ τὶς ἄσπρες φορεσιές των ξεχωρίζουν.
νά, καὶ τἄλλα τους πλοῖα κι' ὅλ' ἡ δύναμή τους
κοντοζυγώσαν. τἀρχικάραβό τους τώρα
πέφτει γιαλὸ καί, μάϊνα τὰ πανιά, τὸ βάζει
στεριὰ μ' ὅλη τὴ δύναμή τους μονοκοῦπι.
Μὰ ἥσυχα πρέπει ἐσεῖς καὶ γνωστικὰ τὸ πρᾶμα
νἀντικρύζετ' αὐτό, χωρὶς νἀποξεχνᾶτε
τοὺς θεοὺς τούτους· κ' ἐγὼ θἄρθω ἀμέσως πίσω
βοηθοὺς μαζί μου φέρνοντας καὶ συνηγόρους·
γιατ' ἴσως νἄβγῃ κήρυκας ἀπ' τὸ καράβι
ἢ ἀποσταλμένοι, θέλοντας νὰ βάλουν χέρι
ἀπάνω σας κ' ἐνέχυρα νὰ σᾶς κρατήσουν.
μὰ δὲ θὰ κάμουν τίποτα, μὴν τοὺς φοβᾶστε·
ὅμως πάντα καλὸ θὲ νἆναι, ἂν ἡ βοήθεια
τυχὸν ἀργήσῃ, οὐδὲ στιγμὴ νὰ μὴ ξεχνᾶτε
τὴ θεϊκιὰ τούτη ἀπαντοχὴ καὶ τὸ ἀντιστύλι.
ἔχετε θάρρος. θἄρθῃ ὅπου καὶ νἆναι ἡ μέρα
νὰ τὸ πλερώσῃ ὁποῦ τὸ θεῖο πατάει τὸ νόμο.

ΧΟΡΟΣ (ΟΙ ΔΑΝΑΪΔΕΣ)

Πατέρα μου, φοβοῦμαι· τὰ γοργόφτερά τους
καράβια φτάνουν· κι' ὥρα πιὰ πολλὴ δὲ θέλουν.

Σύγκρυα τρομάρα τὴν καρδιᾶ μοῦ σφίγγει — ἀληθινὰ
οἱ τόσοι ἂν μ' ὠφελήσανε παραδαρμοὶ καὶ τὰ φευγιά·
πατέρα, χάνομαι ἀπ τὸ φόβο!

ΔΑΝΑΟΣ.

Μιὰ ποῦ τὸ πῆραν τέτοια ἀπόφαση οἱ Ἀργεῖτες,
θάρρος! θὰ πολεμήσουνε γιὰ σᾶς, τὸ ξέρω.

ΧΟΡΟΣ.

Καταραμέν' εἶναι ἡ θρασειὰ γενιὰ τοῦ Αἰγύπτου,
ἀχόρταγη γιὰ πόλεμο — κι' αὐτὸ τὸ ξέρεις.
Μὲ τὰ στεριοδεμένα τους καράβια τὰ μαυρόπλωρα
ἡ τύχη πρίμα ὡδήγησε τὴ μάνητά τους ὡς ἐδῶ
μ' ἄλλον πολὺ στρατὸ μαυρειδερό.

ΔΑΝΑΟΣ.

Πολλοὺς θἀβροῦν κ' ἐδῶ πὄχουν σκληροψημένα
τὰ μπράτσα στοῦ μεσημερνοῦ τοῦ ἥλιου τὸ κᾶμμα.

ΧΟΡΟΣ.

Πατέρα, σὲ ζορκίζω, μὴ μ' ἀφήνεις μόνη
κ' ἡ ἔρμη γυναῖκα εἶναι μηδὲν κι ἀντρειὰ δὲν ἔχει·
Ἐπίβουλοι καὶ δολεροί, ἐκεῖνοι, στὶς ἀκάθαρτες
καρδιές των μέσα πιότερο δὲν ἔχουν σεβασμὸν
ἀπ τὰ κοράκια τῶν βωμῶν.

ΔΑΝΑΟΣ.

Μ' αὐτὸ θὲ νὰ ἤτανε γιὰ μᾶς συμφέρον, τέκνα,
ἂν ἔκαναν μὲ σᾶς καὶ τοὺς θεοὺς ἐχθρούς των.

ΧΟΡΟΣ

Μὰ δὲ θὰ φοβηθοῦν αὐτὲς τὶς τρίαινες οὔτε
τῶν θεῶν τ' ἅγια, ἐπάνω μας ν' ἁπλώσουν χέρι.
Ξώφρενοι αὐτοί, μ' ἀνίερη γιομᾶτοι ἀποκοτιὰ
κι ἀδιαντροπιὰ σὰν τὰ ξετσίπωτα σκυλιὰ
ταὐτί τους γιὰ θεοὺς δὲ δρώνει.

ΔΑΝΑΟΣ.

Μὰ τὰ σκυλιὰ νικοῦν οἱ λύκοι, λέει ὁ λόγος,
καὶ τοῦ παπύρου τὸν καρπὸ νικάει τὸ ἀστάχι.

ΧΟΡΟΣ

Μιὰ ποῦ ἀπ' τὴ φύση ἀνήμερα κι ἄθεα θεριά 'ναι,
πρέπει νὰ φυλαγόμαστε τὴ δύναμή τους.

ΔΑΝΑΟΣ.

Δὲν εἶναι τόσο γρήγορες οἱ ἑτοιμασίες
καὶ τάραγμα τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ· μὰ πρέπει
σίγουρα στὴ στεριὰ καὶ γούμενες νὰ δέσουν
κι ἀφοῦ ρίξουν τὶς ἄγκυρες, πάλι ἔτσι ἀμέσως
τῶν καραβιῶν οἱ κυβερνῆτες δὲ ξεγνοιάζουν
καὶ μάλιστα ὅταν σὲ στεριὰ χωρὶς λιμάνι
φτάσουνε κι ὥρα, ποῦ στὴ νύχτα γέρνει ὁ ἥλιος,
καὶ σ' ἕνα γνωστικὸ καραβοκύρη ἡ νύχτα
ἔγνοιες πάντα γεννᾷ κι οὐδὲ νὰ ξεμπαρκάρῃ
θὰ μπορέσῃ ὁ στρατός, πρὶν πρῶτ' ἀσφαλιστοῦνε
σ' ἀραξοβόλια σίγουρα. Λοιπόν, σὺ νἄχῃς
τὸ νοῦ σου τοὺς θεοὺς νὰ μὴ ξεχνᾷς μονάχα
μέσα στὸ φόβο σου· κ' ἐγὼ θὲ νὰ γυρίσω
μὲ τὴ βοήθεια γρήγορα ποῦ πάω νὰ πάρω·
καὶ λέω νὰ μὴν καταφρονέσῃ ἡ πόλη ἐμένα,
γέρο στὰ χρόνια μὰ σὲ νοῦ καὶ γλῶσσα νέο.

Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

«Ὅποιος δὲν προσηλώνεται 'στὰ πράγματα ἀλλὰ 'στὴ γλῶσσα, ἔχοντας τὴν ἀβίωση νὰ εἶναι ἀττική, μοιάζει μὲ κεῖνον ποῦ δὲν θέλει νὰ πιῇ νερὸ ἂν τὸ ἀγγεῖο δὲν εἶναι ἀπὸ χῶμα τῆς Ἀττικῆς.»

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ - Ἠθικὰ 42 Λ.

Ἐρώτησαν τὸν Πυθαγόρα: «Πότε οἱ ἄνθρωποι μοιάζουν μὲ τοὺς θεούς;»

— «Ὅταν λένε τὴν ἀλήθεια» ἀπάντησε.

ΤΟ ΑΣΚΗΜΟΠΑΠΟ

(Παραλλαγὴ γνωστοῦ παραμυθιοῦ)

Κόττες, φραγκόκοττες, γάλισσες κι' ὅλα τἄλλα πουλιὰ τῆς αὐλῆς ποὺ δὲν ἔμπαιναν στὸ νερό, διασκεδάζανε μολοντοῦτο, ὅταν δὲν εἶχαν ἄλλη δουλειά, νὰ περικυκλώνουν τὴ μικρὴ διξαμενὴ καὶ νὰ βλέπουν, ἀπὸ κοντὰ ἢ ἀπὸ μακρυά, τὶς πάπιες ποῦ κολυμποῦσαν.

Γουστάριζαν προπάντων ἕνα νιόβγαλτο παπί, ἀλλόκοτο κάπως, ἀσουλούπωτο ἀκόμα — εἶναι ἀλήθεια, — ποὺ εἶχε πιὸ μακρὺ λαιμό, πιὸ λεπτὴ μύτη καὶ πιὸ ἀνοιχτόχρωμα φτερὰ ἀπὸ τἀδέλφια του, μὰ ποὺ κολυμποῦσε μὲ πολὺ περισσότερη χάρη ἀπ' ὅλα.

— Αὐτὸ τὸ ἀσκημόπαπο, ἀλήθεια, σᾶς ἀρέσει; τοὺς ἔλεγε ἡ πάπια. Μπᾶ, σὲ καλό σας!.. Μὰ δὲν τὸ βλέπετε ποὺ εἶναι τέρας; Ξεχάσατε πόσο ἄργησε καὶ μ' ἐβασάνισε ὥς που νὰ βγῇ ἀπ' ταὐγό του; Μπᾶ, τὸ γρουσούζικο!.. Ἂς εἶναι, πάλι καλὰ ποὺ δὲ φοβᾶται τὸ νερό, ἀλλοιῶς ἀκόμα θὰ βασανιζόμουν μὲ δαῦτο!..

Αὐτὰ ἡ πάπια τἄλεγε καὶ μὲ λίγο μητρικὸ καμάρι. Πάντα ἡ μάνα καμαρώνει ὅταν τῆς παινεύουν ἕνα παιδί της, ἂς εἶναι καὶ τὸ χειρότερο. Τἀδέρφια του ὅμως μὲ τὰ σωστά τους τὄλεγαν «ἀσκημόπαπο», καὶ τὸ καταφρονοῦσαν, καὶ τὄβριζαν, καὶ τὸ τσιμποῦσαν ἀλύπητα. Ἴσως θὰ τὸ σκότωναν κιόλα ἢ θὰ τὄδιωχναν ἀπὸ τὴ φαμίλια τους ἂν κάθε φορά, τὴν τελευταία στιγμή, δὲν συλλογιζόνταν μὲ κάποιο οἶκτο πώς παπὶ ἦταν κι' αὐτὸ τὸ κακόμοιρο κι' ὄμορφο - ἄσκημο, καλὸ - κακό, πάντα κολυμποῦσε. Ἔ, τὶ διάβολο! οὔτε κοττόπουλο ἦταν πάλι οὔτε γαλόπουλο. Ἔμπαινε στὸ νερό. Τὴ δουλειά του, σὰν παπί, κουτσὰ - στραβὰ τὴν ἔκανε. Ἔπρεπε νὰ τὸ ὑποφέρουν....

Σκύλιαζαν ὡς τόσο σὰν ἔβλεπαν τἄλλα πουλιὰ νὰ τὸ γουστάρουν καὶ τἄκουγαν νὰ τὸ παινεύουν τόσο πολύ. Τὸ φτυοῦσαν τότε, τὸ μισοῦσαν καὶ τὸ κακομεταχειριζόνταν διπλά. Κι' ἐπειδὴ οὔ-

τε μ' αὐτὸ δὲν ξεθύμαινε ἡ ζήλεια τους, παρηγοριόνταν λέγοντας μεταξύ τους:

— «Κουτόκοσμος εἶναι! Τὶ καταλαβαίνει ἀπὸ κολύμπι κι' ἀπ' ὀμορφιά! Ἔν' ἀσκημόπαπο τὸ παίρνει.... γιὰ κύκνο!»

* *
*

Κι' ἀλήθεια. Μερικὰ πουλιὰ εἶχαν ἀρχίσει νὰ φανερώνουν τὴν ὑποψία μήπως δὲν ἦταν καθαυτὸ παπὶ ὁ χαριτωμένος ἐκεῖνος κολυμπιστὴς μὲ τἄσπρα φτερά, τὴ λεπτὴ μύτη καὶ τὸ μακρὺ λαιμό... Ὅσα τοὐλάχιστο εἶχαν ἰδῇ κάποτε κύκνους, — καὶ ἦταν στὴν αὐλὴ ἐκείνη μερικὲς φραγκόκοττες κοσμογυρισμένες, — ἔβρισκαν πὼς τὸ «ἀσκημόπαπο» καθόλου ἀπίθανο νἆταν καὶ κύκνος.

— Μᾶς τὸν θυμίζει τόσο πολύ! ἔλεγαν. Μὴν κοιτᾶτε ποὺ γεννήθηκε καὶ ζῇ μέσα σὲ πάπιες καὶ, φυσικά, πῆρε κάτι ἀπ' τὴν κακομοιριά τους. Ἔπειτα ἀπὸ κλῶτσο σὲ βρόντο τὸ πᾶνε τἀδέρφια του· δὲν τἀφίνουν νὰ πάρῃ ἀπάνω του τὸ κακόμοιρο. Καί, τὸ κυριότερο, αὐτὴ ἡ δεξαμενὴ εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ βρώμικη... Γιά, νὰ τὸ βλέπατε ὅμως σὲ μιὰ δεξαμενὴ πιὸ μεγάλη ἢ σὲ μιὰ λίμνη γαλάζια μαζὶ μὲ κύκνους, καὶ τότε νὰ λέγατε!

— Τὸ βέβαιο εἶναι, συμφωνοῦσαν οἱ γάλισσες, πὼς δὲ μοιάζει μὲ τἀδέρφια του. Ὅσο μεγαλώνει, τόσο φαίνεται ἡ διαφορά. Κι' ἂν δὲν εἶναι καθαυτὸ κύκνος, πάλι πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πὼς εἶναι τὸ καλύτερο παπί!

— Ναί, ὅσο πάει κι' ὀμορφαίνει. Ἀλλὰ γιὰ κύκνο πάλι... δὲν τὸ πιστεύω, εἶπε μιὰ κόττα. Πῶς μπορεῖ νὰ βρέθηκε αὐγὸ κύκνου μέσα σταὐγὰ ποὺ ἔβαλαν τῆς πάπιας νὰ κλωσσήσῃ;

— Ἄ, μὴ σοῦ φαίνετο παράξενο, κυρά μου! ἀποκρίθηκε μιὰ φραγκόκοττα. Ταὐγὰ ποὺ ἔβαλαν τῆς πάπιας, τὰ περισσότερα, — τὸ ξέρω καλά, — τἄφεραν ἀπὸ τὸ μεγάλο χτῆμα, ἀπὸ κεῖ ποὺ μ' ἔφεραν καὶ μένα. Ἀλλὰ στὸ μεγάλο χτῆμα, — τὸ ξέρω καλά, — ἔχουν καὶ κύκνους. Ὥστε μπορεῖ νἄγεινε κανέν' ἀνακάτωμα.

Τέτοιες ὁμιλίες ἔφταναν συχνὰ κι' ὡς ταὐτιὰ τῶν κολυμπιστά-

δων τῆς δεξαμενῆς καὶ πάντα ξεσποῦσαν στὴ ράχη τοῦ κακόμοιρου τοῦ «ἀσκημόπαπου».... Ὡστόσο, στὴν αὐλὴ ἐκείνη, οἱ γνῶμες ἦταν χωρισμένες: Τὰ παπιὰ ἐπίστευαν ὁλόψυχα πὼς τἀλλόκοτο ἀδέρφι τους ἦταν παπὶ ἀδικημένο ἀπ' τὴ φύση, ποὺ τὸ θαύμαζε ὁ κουτόκοσμος, γιατὶ δὲν καταλάβαινε γρύ. (Μὰ κι' ἂν εἶχαν στιγμὲς-στιγμές, καμμιὰ ἀμφιβολία, τὴν ἔκρυβαν ὅσο μποροῦσαν.) Οἱ κόττες πάλι κι' οἱ γάλισσες τὸ θεωροῦσαν σὰν ἕν' ἀνώτερο, τελειότερο παπί, τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα τῆς αὐλῆς τους. Καὶ τέλος οἱ φραγκόκοττες πειθόνταν ὁλοένα κι' ἐφώναζαν δυνατότερα πὼς ἦταν κύκνος:

— Μὰ νά, καλά, νά, δὲν τὸν βλέπετε;.. Κύκνος!.. Νὰ ἰδῆτε ποὺ μιὰ μέρα θὰ πετάξῃ!..

— Ἔ, ἂς εἶναι... ἂς μὴν τὰ παραλέμε κιόλα....

Μιὰ καρακάξα, περιπαίχτρα ἀπὸ φυσικό της, ὅταν ἄκουγε κανένα τέτοιο, ἀπ' τὸ κλουβί της τοὺς φώναζε:

— Σᾶς ἀρέσει; Τὶ σᾶς νοιάζει τὶ εἶναι!..

— Μά πῶς; νὰ μὴν ξέρουμε ἂν εἶναι παπὶ ἢ κύκνος;

— Ἔ, καλά. Ὁ καιρὸς θὰ τὸ δείξῃ.

* *
*

Καὶ νά, ἦρθε καιρὸς ποὺ τὄδειξε.

Μιὰ μέρα χυνοπωριάτικη, ἕνα κοπάδι κύκνοι μεγάλοι, κύκνοι ἀληθινοί, πέρασε πάνω ἀπ' τὴν αὐλὴ ἐκείνη. Καὶ μόλις τοὺς εἶδε τὸ «ἀσκημόπαπο», ἔβαλε μιὰν ἀλλοιώτικη, μιὰ πρωτάκουστη κεῖ μέσα κραυγή, μὲ λαχτάρα ἄνοιξε τὰ φτερά του, ὅπως δὲν τὄχε κάνει ποτέ, καὶ σηκώθηκε ἀπ' τὸ νερὸ στὸν ἀέρα!

Αὐτὸ ἔφτασε.

Ἀμέσως οἱ κύκνοι ἐκεῖνοι χαμήλωσαν πρὸς τὸ «ἀσκημόπαπο» ποὺ τοὺς ἔκραζε κι' ἐνῷ τὰ παπιά, φοβισμένα καὶ ντροπιασμένα, βουτοῦσαν νὰ κρυφτοῦν στὸ βρώμικο νερό, ἐκεῖνοι τἄρπαξαν μὲ χαρὰ στὰ φτερά τους, ψήλωσαν πάλι μαζί του καὶ πέταξαν μακριά.

Τὸ πῆραν! τὸ πῆραν οἱ κύκνοι!..

— Τὸ εἴδατε τώρα ποὺ ἦταν κύκνος; φώναξαν θριαμβευτικὰ οἱ φραγκόκοττες, ἅμα χάθηκε τὸ ἄσπρο κοπάδι μέσ' τὸ γαλάζιο.

— Ἔ, μ' αὐτὸ τὸ εἴχαμε καταλάβει καὶ μεῖς! ἀποκρίθηκαν τὰ παπιά, ποὺ ξαναβρῆκαν εὐθὺς τὴν ἀναίδειά τους. Μὰ δὲν τοῦ τὸ λέγαμε, γιὰ νὰ μὴν τὄπαιρνε ἀπάνω του.

— Ἀμ γιατὶ τὸ τσιμπούσατε; ρώτησε μὲ θυμὸ μιὰ κόττα. Καὶ γιατὶ μᾶς βρίζατε καὶ μᾶς πῶς δὲν σκαμπάζουμε ἀπὸ κολύμπι; Τί, ἐπειδὴ δὲν κολυμπᾶμε; Ξέρουμε ὅμως, βλέπουμε ποιὸς κολυμπᾷ καὶ ποιὸς κοροϊδεύει. Γιατὶ λοιπόν, γιατί;

Ἀ σ αὐτὸ τὰ παπιὰ ἔκριναν περιττὸ νὰ παντήσουν. Μ' ἀπάντησε γι' αὐτά, ἀπ' τὸ κλουβί της, ἡ περιπαίχτρα ἐκείνη ἡ καρακάξα:

— Μὰ γιὰ τὸν ἴδιο λόγο βέβαια!..

(1924) *ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ*

ΠΑΛΗΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιά,
Ποῦ εἴχατε τόση μαγεία γιὰ μένα,
Ποῦ μοῦ εἴχατε ἀμέτρητα πάρει φιλιά,
Φιλιὰ στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας κλεμμένα,
Ματάκια γλυκὰ καὶ μαλλιά μου ξανθά,
Ποιὸς τώρα τὶς νύχτες σιμά σας μεθᾷ;

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιά,
Ποῦ τώρα σᾶς ἔχει ἡ μοίρα σιγμένα;
Ποιὸς ξέρει ποιὰ χείλη μεθοῦν σὲ φιλιά,
Ποιὸς ξέρει ποιὰ μάτια σᾶς βλέπουν κλαμένα!
Ἀχ! ὅποια κι' ἂν εἶναι, ἀγάπη γλυκειά μου,
Ποτὲ δὲν θὰ ἔχουν, ποτὲ τὴ φωτιά μου.

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιὰ
Ποτὲ δὲν θὰ βρῆτε στὸν κόσμο κανένα,
Νὰ ἔχῃ τραγούδια, παλμοὺς καὶ φιλιὰ
Γιὰ σᾶς μοναχὰ τὰ φτωχὰ φυλαγμένα.
Γιὰ σᾶς ἐχτυποῦσε μοναχὰ ἡ καρδιά μου
Ματάκια γλυκὰ καὶ μαλλάκια ξανθά μου.

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιά.
Κι' ἂν πέρασαν τόσα, δυσβάσταχτα χρόνια,
Κι' ἂν ἔχῃ στὰ μαῦρα μου ρίξῃ μαλλιὰ
Τὸ κρύο φθινόπωρο τὰ πρῶτα του χιόνια,
Γιὰ σᾶς μοναχὰ ἡ ψυχή μου μεθᾷ,
Ματάκια γλυκὰ καὶ μαλλιά μου ξανθά.

Ραγάτς—1899 *ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ*

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

Χαῖρε, ὦ Νύχτα! Γλυκασμὲ τοῦ πόνου, ὀνειρομάννα!
Τῶν ἐραστῶν προστάτισσα μυριοεπιθυμημένη,
Ποῦ ὁ κόρφος σου ὁ πονετικὸς σταλάζει τὸ θεῖο μάνα
Τῆς λησμονιᾶς μὲς στὶς ψυχὲς ποῦ ἡ πίκρα τὶς βαραίνει.

Ἡ μελανὴ μαντήλα σου ἡ φωτοστολισμένη
Πάθη, φαρμάκια κἔχθρητες, καϋμοὺς πολλοὺς σκεπάζει
Καὶ τὸ ἁπαλὸ τὸ ἀνάβλεμμα τῶν ἄστρων σου γλυκαίνει
Τὰ μ ίτια, ποῦ τὸ δάκρυ τους φαρμακωμένο στάζει.

Χάρι 'σὲ σὲ ὁ στοχαστικὸς νέους κόσμους ἀγναντεύει
Κι' ἁπλώνεις πάντοτε ἄγνωστες γωνιὲς τοῦ ἀπείρου ἐμπρός του,
Γιὰ νὰ μπορεῖ μὲ διάπλατα φτερὰ νὰ ταξειδεύει
Στοῦ νέου φωτὸς τἀπέραντα τὰ βάθη ὁ λογισμός του.

Ὦ χαῖρε Νύχτα! Γλυκασμὲ τοῦ πόνου, ὀνειρομάννα!
Τῶν ἐραστῶν προστάτισσα μυριοεπιθυμημένη,
Ποῦ ὁ κόρφος σου ὁ πονετικὸς σταλάζει τὸ θεῖο μάνα
Τῆς λησμονιᾶς μὲς στὶς ψυχὲς, ποῦ ἡ πίκρα τὶς βαραίνει.

Στὴν μητρικὴν ἀγκάλη σου μὲ δίχως ἔγνοια ἡ πλάση
Γέρνει θλιμένη κεφαλὴ καὶ κλεῖ τὰ βλέφαρά της,
Κι' ἀφοῦ μὲ τὸ ψεφτόνειρο στὸν ὕπνο ξαποστάσει
Ξυπνᾶει ποθῶντας ἄσωστα νἄτανε τὰ ὄνειρά της.

Κι' ὅσοι σὲ μαύρη δυστυχιὰ τὴ ζήση τους περνοῦνε,
Ἡ μιᾶς ἀγάπης ἄτυχης τὰ βάσανα τοὺς λυώνουν,
Πολύαστρη νύχτα, Ἐσένανε περσότερο ποθοῦνε
Κι' ἀπ' τοὺς χειμάρρους τοῦ φωτὸς, ποῦ κλαῖνε καὶ τυφλώνουν.

Μ' ἂν εἶν' ὁ ἴσκιος σου γλυκὸς στὸν κάθε ἀποσταμένο,
Κερνᾶς τοὺς καλορροίζικους τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα
Καί τοὺς τυλίγεις στὸ σκουτὶ ποῦ τὄχεις φυλαμένο
Γιὰ τὰ ἱερὰ σμιξίματα τοῦ πόθου, τὰ μεγάλα.

Ὦ χαῖρε Νύχτα! Χαῖρε, ὦ σὺ γλυκειὰ παρηγορῆτρα,
Τῶν πόνων ὅλων καὶ παθῶν τὸ μέγα χωνευτῆρι,
Ποῦ στὄνα χέρι σου κρατεῖς τὰ ἐρωτικά σου φίλτρα
Καὶ στἄλλο τῆς ἀλησμονιᾶς τὸ μαγικὸ ποτῆρι.

Ν. ΛΕΥΘΕΡΙΩΤΗΣ

ΠΑΝΩ 'ΣΤΟ ΧΑΛΑΣΜΟ

— «Ἔφτασανε μωρὶ' ἔεφτασανεεεε!....»

Φώναξε μιὰ φωνὴ γυναικεία πέρα 'πὸ τὴν Παναγιά, μέσα 'στ' ἀποδείλινο κι' ὅτι βάϊζαν τὰ ἰσκιώματα πάνω 'στὴν πλαγιά.

Ἦταν ἡ ὥρα ποῦ γύριζαν τὰ σφαχτὰ καὶ οἱ χωριανὲς 'στοὶς ὀξώπορτες μὲ τὴ ῥόκα 'στὸ ζωνάρι, καρτέραγαν νὰ τὰ μπάσουν 'στὸ μαντρὶ κυττάζοντας μὴ λείπῃ καὶ κανένα ἢ μὴ τίποτα ξένα σμίχτηκαν μὲ τὰ δικά τους.

Ἔμπαινε πρῶτα τὸ Κεσέμι καὶ ἔρχονταν ὕστερα τὰ ζυγούρια, τῶνα κοντὰ στἆλλο μὲ τὰ κεφάλια κατεβασμένα καὶ πίσω τους πηδηχτὴ ἡ Λιάρα καὶ ἡ Μπούτσικα καὶ ἡ Κένα καὶ ἡ Νιάγκρα ἡ ζουρλή, καὶ ἡ ἥμερη ἡ Φλώρα.

Πρῶτος ἄκουσε τὴ φωνὴ ὁ παππᾶς ποῦ ἀνεβασμένος στὴ στέγη ἐγύριζε τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ του ποῦ ἄφηναν σὲ μεριὲς-μεριὲς τὰ νερὰ νὰ σταλάζουν.

— «Ἄχ! οἱ ἔρμοι!» συλλογίστηκε καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι του κατὰ τὸν ἁγιώρη. «Θἀφήσῃς νὰ μᾶς κάψουν ἔτσι 'στὸ χωριό; Βόηθα, Ἁγιώρη, νὰ τὰ σηκώσουμε, βόηθα νὰ σώσουμε τὰ παιδιὰ καὶ τοὶς γυναῖκες, κἀς χαθῇ τὸ ἔρημο τὸ βιός, ἂς χαθῇ.»

Ἔκαμε τρεῖς φορὲς τὸ σταυρό του καὶ ῥίχτηκε 'στὸ διπλανὸ τἀλῶνι:

— «Ὦ! χωριανοί. ἐφώναξε, ἔφτακαν οἱ Λιάπηδες, μὰ κάμετε καρδιά! ἀπόψε προκάνουμε νὰ φύγουμε καὶ νὰ κρυφτοῦμε στοὶς γράβες. Ἐμπρός! γρηγορᾶτε κι' ὁ Ἁγιώρης μαζί μας!»

Κι' ἔτρεξε νὰ συμμάσῃ τὰ ἑφτὰ παιδιά του, ποῦ ἤτανε σκορπισμένα ἐδῶ καὶ κεῖ στὰ περιβόλια, κἄλλα 'στὸ πηγάδι, κἄλλα ῥοβόλαγαν κάτω μὲ τὰ γελάδια.

Ἐσάστισε τὸ χωριό, οἱ γυναῖκες ἔστησαν μοιρολόγια κι' ἄντρες ἔτρεξαν νἀνοίξουν λάκκους 'στὰ κατώγια νὰ παραχώσουν τἀσημικά τους, τὰ γανώματα καὶ τοὶς πρωϊμιές, βούτυρα καὶ λάδια καὶ ῥακὶ κι' ὁλάκερα βαρέλια μὲ τὰ τυριά. Σὲ λίγο ὅλα ἤτανε ἕ-

τοιμα καὶ οἱ χωριανοὶ μαζεύτηκαν 'στὸν κάτω μαχαλᾶ ἀπ' ὄξω ἀπὸ τοῦ Κώστα-Λέζου τὸ σπίτι, ὅπου εἶχε φτάσει καὶ ἡ 'Αλέξω τοῦ Μητρο-Κυριαζῆ, ποῦ μὲ τὸ ἕνα παιδὶ ζαλωμένο 'στὴν κούνια καὶ μὲ τὸ ἄλλο 'στὴν ἀγκαλιὰ καὶ μ' ἕνα σακκοῦλι ψωμὶ παραμάσκαλα ξεκίνησε ἀπὸ τὸ χωριό της τὴ Ζερκουβίτσα νὰ τοὺς φέρῃ τὴν εἴδησι νὰ προκάμουνε κἀυτοὶ νὰ σωθοῦνε.

Ἔβαλαν τὰ σφαχτὰ μπροστὰ μὲ τοὺς δυὸ πιστικοὺς καὶ ξεκίνησαν κι' αὐτοὶ ἀφοῦ ἐγύρισαν καὶ μιὰ φορὰ ἀκόμα κατὰ τὸν Ἁγιώρη παρακαλῶντας τὴ μεγάλη του χάρι, νὰ βάλῃ τὸ χέρι του 'στὸ χωριό.

Διάβηκε ὁ παππᾶς μπροστὰ μὲ τὰ κἀανοπαίδια, πίσω οἱ γυναῖκες φορτωμένες μὲ τοὶς λίγες ἀποσκευές, τὸ ψωμὶ καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ποῦ δὲν μποροῦσαν νὰ περπατήσουν· τελευταῖοι ἔρχονταν οἱ ἄντρες μὲ τὰ πέντ' ἕξη παλληκάρια, ποῦ εἶχαν ἀπομείνει 'στὸ χωριό, ὅλοι μὲ τὰ ντουφέκια 'στὸν πλάτη.

— «Ἔχ — ἔχ! καὶ ποιὸν ἔχομ' ἀνάγκη τώρα καθὼς εἴμαστε!» εἶπε γελῶντας ὁ Βασίλη-Μίνος, γιὰ νὰ δώσῃ καρδιὰ 'στοὶς γυναῖκες, ποῦ κόντευε νὰ τοὺς βγῇ ἡ ψυχή.

— Μωρ' οὔτε τ' 'Αλῆ-πασσα τἀσκέρι δὲν ἀποκοτάει νὰ μᾶς βγῇ 'πὸ μπροστὰ ἀποκρίθηκε ὁ Νικόλας τοῦ Τάση-Μπράσκα.

— Ἄχ! καλότυχοι, πῶχετε ὄρεξι γιὰ χωρατά! στέναξ' ἡ Πανάγω καὶ στάθηκε νὰ πάρῃ πνοή, γιατὶ τὰ δυὸ παιδιά, ποῦ βαστοῦσε 'στὴν ἀγκαλιὰ καὶ τἆλλο ποῦ σέρνονταν ἀπὸ τὸ ζωνάρι της κόντευαν νὰ τῆς φέρουν τὴν ψυχὴ στὰ δόντια. Ἔφτασαν ἔτσι 'στὴν κορφὴ 'στὸ Σταυρὸ καὶ πρὶν χαθοῦν πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ 'στάθηκαν ὅλοι νἀγναντέψουν καὶ μιὰ φορὰ ἀκόμα τὸ χωριό, ποῦ τἄφηναν ἔρμο, μὲ τὰ σκυλιὰ μοναχὰ ποῦ παραπονεμένα ἀλύχταγαν τώρα ὅλα μαζὶ σἂν νἄνοιωθαν κἀυτὰ τὸ κακό.

— Ἄχ! νὰ φᾶτε τὸ κεφάλι σας γρουσούζικα! μουρμούρισε ἡ Μαλέκο-Τσέπω ἡ Μούτω ἢ Μουρμούρω ὅπως τὴν ἔλεγαν 'στὸ χωριὸ γιὰ τὸ σύστημα ποῦ εἶχε νὰ μιλῇ «μοὺρ-μοὺρ-μοὺρ..» ὅλη τὴν ὥρα κάτω ἀπὸ τὴ μύτη της.

«Τί γουριάζετ' ἔτσι μυρ̣ίόρημα; σᾶμπως τὸ θέλαμε μεῖς νὰ σᾶς ἀπαριάσωμε; τὶ θὰ σᾶς ταΐζαμε ἂν σᾶς παίρναμε κοντά μας;

— Ἐμπρός! μὴ κοντοστέκεστε, σφίξτε τὴν καρδιά σας καὶ δρόμο, γιατὶ ἐνύχτωσε καὶ δὲν μποροῦν τὰ παιδιὰ νἀνεβοῦν 'στοὶς γράβες μὲ τὸ σκοτάδι, εἶπε ὁ παππᾶς καὶ οἱ χωριανοὶ τὸν ἀκολούθησαν.

Μόλις ζύγωσαν 'στοὶς γράβες, γύρισαν οἱ πιστικοὶ τὰ σφαχτὰ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τἀγριόκλαδα, ποῦ ὅπως εἶχανε θεριέψει ἔκρυβαν ὁλότελα τὸ ποτάμι, ποῦ διάβαινε ὁρμητικὸ εἰς τὸ βάθος καὶ ποῦ μοναχὰ ὁ ἀχός του ἔφτανε 'στὴν κορφὴ 'στοὶς γράβες μαζὶ μὲ τὸ βούϊσμα ποῦ ἄφηναν τὰ πλατανόφυλλα καθὼς τἄδερναν ἀλύπητα οἱ ἀγέρηδες.

Ῥίχτηκαν ἀντίπερα 'στὸ ποτάμι καὶ τἄφηκαν μέσα 'στὸ λόγγο, δίχως κυπριὰ καὶ δίχως κουδούνια καὶ ὅσα ἀπόμεναν ἂς ἀπόμεναν!

Αὐτοὶ γύρισαν πίσω 'στοὶς γράβες. Εἶχαν φτάσει κι' οἱ γυναῖκες καὶ ἄλλες ξεφορτώνονταν, καὶ ἄλλες ἐκοίμιζαν καὶ συγύριζαν τὰ παιδιά τους, ὅλα σιγὰ-σιγὰ μὴν τύχῃ καὶ ἀκουστοῦνε.

Σήκωσε κ' ἡ Σεβαστὴ τὸ μονάκριβο μέσα ἀπὸ τὴν κούνια, γιὰ νὰ τὸ λύσῃ καὶ τὶ νὰ ἰδῇ!

Ἄρχισε νὰ φωνάζῃ σἂν τὴν ἀγελάδα ὅταν χάνῃ τὸ μοσκάρι της.

—Φεῖδι ποῦ μἔεεεφαγεεεεεε! φεῖδι ποῦ μὲ κουλούριασεεεεε....!

Τρόμαξαν οἱ γυναῖκες κι' οἱ ἄντρες πετάχτηκαν ὀρθοί!

Μὰ πρῶτος ῥίχτηκε δίπλα της ὁ παππᾶς, ποῦ ἤτανε κι' ἀδερφός της, τῆς ἅρπαξε τὸ κεφάλι καὶ τῆς ἔκλεισε σφιχτὰ τὸ στόμα μὲ τὴν παλάμη.

«Μᾶς ἔχασες! μαύρη, μᾶς ἔχασες!» μὰ ὅσο κ̣ἂν ἔσφιγγε, οἱ φωνές της ἀκούγονταν μισοπνιγμένες ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δάχτυλά του.

— «Παιδί μου, παιδί μου!» ἐφώναζε καὶ χτυποῦσε δυνατὰ τὸ κεφάλι της καὶ τραβοῦσε τὰ μαλλιά της.

«Σἐσκότωσα! ἐγὼ σἐσκότωσα, παιδί μου!»

Οἱ γυναῖκες πῆραν τὸ πεθαμένο παιδὶ 'στὰ χέρια τους.

Ὅπως τὤφερνε 'στὸν ἀνήφορο γύρισε ἡ κούνια πρὸς τὰ ὀπίσω

τὸ σκοινὶ τοῦ ζαλώματος τοὔσφιξε τὸ λαιμὸ κ̣ι' ὥσπου νὰ φτάσουν 'στοὶς γράβες τὸ παιδάκι ξεψύχησε.

— Καὶ τώρα;

— Σἂν ἀποτώρα! ἀποκρίθηκε ἄγρια ὁ παππᾶς, ποῦ συλλογίστηκε πῶς τὸ παιδί ἦταν ἀβάφτιστο καὶ ποῦ τὸ κρῖμα ἤτανε δικό του.

— Νὰ τὸ βαφτίσουμε, παππᾶ μου, τοὖχε 'πῇ ἡ μάνα του, ἐδῶ καὶ λίγες μέρες, ποῦ τὸ εἶδε σἂν ἀνήμπορο, μὴ λάχῃ καὶ πάθει τίποτα τὸ παιδὶ καὶ πάρουμε τὴν ἁμαρτία.

— Ἔχουμε καιρό, ἀδερφή, τῆς εἶχε πῇ· καὶ τὴν ἄλλη Κυριακὴ ἐδῶ εἴμαστε καὶ τὸ βαφτίζουμε». Γιατὶ ἐκείνη τὴν Κυριακὴ θὰ λειτουργοῦσε σἄλλο χωριό, στὸν Ἁγιαντριᾶ καὶ τοῦ ἔρχονταν βαρὺ νὰ ξαναγυρίσῃ τὸ ἴδιο βράδυ γιὰ τὰ βαφτίσια.

'Στὸ μεταξὺ ἦρθαν τὰ μαντᾶτα, πῶς πλάκωσαν οἱ Λιάπηδες καὶ τὸ παιδὶ ἀπόμεινε ἀβάφτιστο.

— Καὶ τώρα; εἶπαν πάλε οἱ γυναῖκες, ποῦ τὸ κρατοῦσαν ἀκόμα 'στὴν ἀγκαλιά τους, καὶ τὸ κύτταζαν συλλογισμένες.

— Τὶ τώρα κι' ἀπὸ τώρα; Μάζεψε τὸ νοῦ σου, ἀδερφή μου, ἀπ' αὐτὸ καὶ σύχασε· αὐτὸ πάει τώρα καὶ ὅσο καὶ νὰ τὸ μοιρολογήσουμε, πίσω δὲν ἔρχεται. Θέλεις νἀκουστοῦμε καὶ νὰ χάσουμε ὅλο τὸ χωριό. Σύχασε, ἀδερφή, ἂς ἦταν ἀβάφτιστο, ἦταν ἀθῶο καὶ θὰ τὸ θάψουμε σἂ δοῦλο τοῦ Θεοῦ 'στὸν Ἁγιώρη.

— Ἐμπρός! Κίτσο-Λόλη, σήκωσε τὸ παιδὶ καὶ δρόμο· σκοτάδι εἶναι, κανεὶς δὲ θὰ μᾶς ἀπεικάσῃ. Πηγαίνουμε 'στὸ χωριό, τὸ παραχώνουμε κι' ὡς τὰ χαράματα εἴμαστε πάλε ἐδῶ.

Βαστᾶτέ την ἀδερφοί, νὰ μὴν δέρεται, κι' ἐφτάσαμε!

*
* *

Μπόρα ἤτανε καὶ διάβηκε, ἐκεῖνες τοὶς μέρες ἔπεφταν τὰ Γιάννενα καὶ οἱ Λιάπηδες λούφαξαν σἂν τοὺς λαγούς.

Ἐγύρισαν οἱ χαλασμένοι 'στὰ σπίτια τους καὶ τὸ χωριὸ ξανάει-

δε τοὶς καλές του τοὶς μέρες· κἄνα-δυὸ σπίτια μοναχὰ πρόκαμαν νὰ κάψουν, τὰ σκυλιά, κι' ἔφυγαν.

Ὁ Ἁγιώρης, μεγάλη του χάρι, δὲν ἄφησε νἀπλωθῇ ἡ φωτιὰ καὶ τὸ χωριὸ δέχτηκε πάλε τοὺς νοικοκυραίους του χαρούμενους κι' εὐτυχισμένους.

Μοναχὰ τὰ μοιρολόγια τῆς Σεβαστῆς ἀκούγονταν ἀπὸ ῥάχι σὲ ῥάχι, κιἔκαναν τὸν παππᾶ νὰ συλλογιέται καὶ νὰ στενάζῃ:

— Κολάστηκα, ὁ μαῦρος, κολάστηκα!

Ἤπειρος. Γιανιτσάτες. *ΚΑΤΙΝΑ Γ. ΠΑΠΑ*

ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ ΧΙΝΟΠΩΡΟΥ

Σταλαματιά, σταλαματιά, ψηλὴ βροχοῦλα ἀρχίζει,
Ἀκούραστη συντρόφισσα στὴν τόση καταχνιά,
Ποῦ τὸ χλωμὸ χινόπωρο μᾶς φέρνει ποῦ γυρίζει
Μὲ τὰ θαμπά του δειλινά.

Σταχτιὲς ἡ στέγες τῶν σπητιῶν φωνάζουνε ἁπλωμένες.
Μέσα στὸ δρόμο τὸν ὑγρὸ διαβᾶτες βιαστικοί,
Τὰ ξερὰ φύλλα ἀπ' τὶς ἰτιὲς πατᾶν ποὔειναι ὑψωμένες
Στὸ παραθῦρι μου ἀντικρύ.

Κι' ὅλο καὶ πέφτει πιὸ πυκνὸ στὴν πόλη τὸ σκοτάδι
Καὶ πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια μου φαίνονται ἐδῶ καὶ κεῖ,
Τὰ φῶτα ν' ἀχνοτρέμουνε μὲς τὸ θλιμένο βράδι,
Ποὺ γύρω ἁπλώνεται βαρύ.

Σταλαματιά, σταλαματιά, ψηλὴ βροχοῦλα ἀρχίζει,
Ἀκούραστη συντρόφισσα στὴν τόση καταχνιά,
Ποῦ τὸ χλωμὸ χινόπωρο μᾶς φέρνει ποῦ γυρίζει
Μὲ τὰ θαμπά του δειλινά.

Κι' ὅταν σὲ λίγο θὲ νἀρθεῖ κ' ἡ νύχτα ποὺ προσμένω
Νὰ μοῦ ἀναπάψει τὴν καρδιὰ ποὺ ἀνήσυχα χτυπᾶ,
Ἀδιάκοπη μιὰ θύμηση, σὲ κόσμο ὡραῖο, σβυμένο,
Τυρανικὰ θὰ τριγυρνᾶ.

Τυρανικὰ θὰ τριγυρνᾶ καὶ θὰ μοῦ φέρνουν ἡ ὧρες,
Μέσα σ' ἀγρύπνια ἀνέκφραστη τὶς γνώριμες μορφὲς
Ποῦ εἰς τὸ γοργὸ τὸ διᾶβα τους, γλυκειὲς καὶ μυροφόρες,
Χαρᾶς μοῦ ἐδώσανε στιγμές.

Καὶ σὰν τὴ πρώτη ἀχτῖδα της, ἀχνὴ σκορπίσει ἡ μέρα,
Ἔρημες πιὰ θἆναι ἡ φωλιὲς στὸ σπῆτι ἐκεῖ ἀντικρὺ
Κ' ἐσεῖς χελιδονάκια μου θἄχετε φύγει πέρα,
Ἐκεῖ ποὺ ὁ ἥλιος σᾶς καλεῖ.

Ἄχ! ὅμοια πόσοι κάποτες σὰν νοιώσουν νὰ σιμώνει
Τὴ χειμωνιὰ, ξεκίνησαν νὰ φύγουνε μακρυά,
Νὰ πᾶνε πρὸς τὰ ὁλόφωτα τὰ μέρη ποῦ τελειώνει
Ἡ ἄγρια τῆς θλίψης ἐρημιά.

Μὰ εἴταν ἡ στράτα ἀγκαθωτὴ καὶ πέρα ὡς πέρα οἱ βάτοι.
Τὰ μέτωπα τοὺς ἔκαψε λιοπῦρι τοῦ καῦμοῦ.
Τοῦ κάκου γύρω ἐζήτησαν στὰ μακρυνὰ τὰ πλάτη
Τὴ χώρα αὐτὴ τοῦ λυτρωμοῦ.

Τοῦ κάκου τὴν ἐζήτησαν κι' ἂν τύχαινε μιὰ αὐγοῦλα
Ξάφνου μπροστὰ σὲ μιὰ πηγὴ Γαλήνης νὰ βρεθοῦν
Κι' ἁπλώνανε τὶς χοῦφτες τους στὴν ἅγια τὴ βρυσοῦλα
Τὸ ξάστερο νεράκι της νὰ πιοῦν,

Τόσα πολλὰ εἴταν γύρω ἐκεῖ τὰ χείλη τὰ φρυγμένα
Καὶ τέτοια δίψα ἀτέλειωτη στὰ στήθη τους βαθειὰ
Ποῦ τὸ νερὸ ἐστερεύανε καὶ μέναν διψασμένα
Ὅλων τὰ στόματα ξανά.

Καὶ τὴν ἡμέρα ποῦ βαρειὰ ρήγεψε στὴν καρδιά τους
Κάποια ὑποψία πὼς μάταιος ὁ δρόμος ποῦ τραβοῦν,
Σάλεψε ἡ πίστη κεῖπανε ποῦ ἴσως ποτὲ μπροστά τους
Τὴ χαραυγὴ δὲ θε νὰ ἰδοῦν.

Κι' ἔτσι ὅλο αὐξαίνει ἡ πίκρια καὶ πᾶνε χλωμιασμένοι
Πρὸς τὸ χρυσό τους τόνειρο βουβοί, δισταχτικοί,
Κι' ἀδιάκοπα ἀλαργεύουνε μὲ βῆμα ἀργό, σκυμένοι
Καὶ μὲ θλιμένη τὴ ψυχή.

ΚΕΡΚΥΡΑ Γεννάρης - ΑΘΗΝΑ Φλεβάρης 1924

ΣΠΥΡΟΣ Μ. ΚΑΜΗΛΛΕΡΗΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΕΝΤΡΙΝΟΥ — Ἐξαγνισμός. Ἔκδοση Γραμμάτων Ἀλεξάντρειας.

ΣΑΙΞΠΗΡ — Μάκβεθ — Τραγωδία — Μετάφραση Κ. Θεοτόκη.

ΕΛΑΒΑΜΕ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΙΧΑΗΛ ΡΟΔΑ — Τ' ἁμαρτωλά.

ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ — Λουλούδια — Ἔρωτες — Ταξείδια — Λυρικὲς πρόζες.